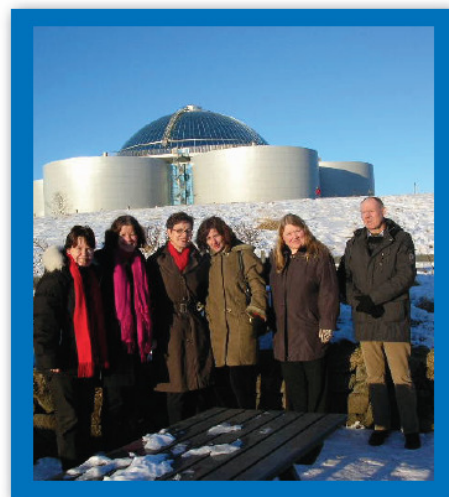

NORDIC+

Auksiniai senjorų mokymo(-si)pavyzdžiai

Senjorų mokymasis
Suomijoje, Islandijoje, Lietuvoje ir Norvegijoje

Turinys

Įvadas	3
Projekto partneriai	4
Senjorų švietimo politika partnerių šalyse	6
Suomija	7
Islandija	7
Lietuva	8
Norvegija	9
Pagyvenusių žmonių motyvavimas dalyvauti nuolatiname, tęstiniame mokymosi procese	11
Tyrimo apibendrinimas	13
Tyrimo išvados	22
Gerosios praktikos pavyzdžiai	24
Suomija	25
Islandija	26
Lietuva	28
Norvegija	32
Pilotiniai mokymai partnerių šalyse	34
Word programos pagrindai senjorams, Norvegija	35
Kartų palikimas, Islandija	35
Susipažinimas su interneto galimybėmis, Suomija	36
Skaitykime ir dalykimės skaitymo džiaugsmu, Lietuva	37
Priedas	38

Ivadas

Mokymosi visą gyvenimą tema aktuali tiek darbingo, tiek pensinio amžiaus gyventojams. Naujų technologijų įgyvendinimas reikalauja nuolat tobulinti įgūdžius, siekiant išlaikyti profesinę kvalifikaciją.

Šiuo metu viena iš didžiausių suaugusiųjų švietimo problemų yra vyresnio amžiaus žmonių mokymas(-is) ir išlikimas aktyviais, darbingais ir socialiais visą likusį gyvenimą. Tradiciniai mokymo būdai ne visada yra tinkami senjorams, todėl yra svarbu tinkamai parinkti mokymo metodus ir turinį. Vis dar per daug skiriama dėmesio teorinėms žinioms, nuvertinant socialinius įgūdžius. Akcentuojant šiuos įgūdžius, būtų įvertinta patirties reikšmė, ir tai būtų svarbu vyresnio amžiaus žmonėms bei jų mokymosi motyvacijai. Didesnis dėmesys turi būti kreipiamas į praktinį mokymą(-si) ir mokomosios medžiagos rengimą, taip pat svarbu pajvairinti mokymo kursų turinį.

Vyresnio amžiaus žmonių mokymas(-is) priklauso nuo tinkamai parinktų mokymo strategijų, sąlygų, būdų ir tempo. Be to, mokymas(-is) turi būti organizuojamas atsižvelgiant į mokymosi įgūdžius ir sąlygas.

Siekiant prisidėti prie suaugusiųjų švietimo kokybės gerinimo, 2008-2010 m. Suomijoje, Norvegijoje, Islandijoje ir Lietuvoje buvo įgyvendintas projektas „Nordic+ „Auksiniai“ senjorų mokymosi pavyzdžiai“, finansuojamas Šiaurės ministrų tarybos Nordplus programos.

Pagrindinis projekto tikslas – sukaupiti turimas žinias apie senjorų mokymo(-si) metodus ir turinį, sėkmingus mokymo(-si) praktikos pavyzdžius, kurie galėtų būti taikomi senjorų mokymui(-si) ir

kitose šalyse.

Projekto partneriams buvo įdomu sužinoti, kaip yra atsižvelgiama į vyresnio amžiaus žmonių poreikius planuojant mokymo turinį, parenkant mokymo metodus ir organizuojant mokymą kiekvienoje šalyje.

Apie senstančių žmonių ugdymo metodus yra svarstyta gana plačiu mastu daugelyje šalių, atlikti įvairūs tyrimai. Tačiau daugeliu atveju turimi statistiniai duomenys susiję tik su dirbančiais žmonėmis. Šiuo projektu siekta plačiau pažvelgti į vyresnio amžiaus žmonių mokymą(-si), apibendrinant Šiaurės ir Baltijos šalių patirtį.

Kiekvienoje projekte dalyvaujančioje šalyje buvo apklausti senjorai, kurių amžius virš 55 metų, siekiant atskleisti jų požiūrį į viso gyvenimo mokymąsi. Tyrimas padėjo išryškinti metodus, padedančius plėtoti senjorų žinias bei įgūdžius ir išanalizuoti vyresnio amžiaus žmonių mokymosi poreikius, tikslus, išskylančias kliūtis, nedalyvavimo mokymesi priežastis. Remiantis tyrimo rezultatais, buvo parengtos rekomendacijos vyresnio amžiaus žmonių mokymui(-si) ir gerosios praktikos pavyzdžiai.

Šis leidinys skirtas visiems, kurie domisi suaugusiųjų švietimu, nori susipažinti su kitų šalių patirtimi ir ją pritaikyti savo veikloje.

Projekto partneriai

Projekto koordinatorius – Pirkanmaa Westcome suaugusiųjų švietimo centras, Suomija.

Projekto partneriai:

Westfjord tęstinio mokymosi centras, Islandija

Liaudies universitetas, Suaugusiųjų švietimo asociacija, Norvegija

Norvegijos nuotolinio ir lankstaus mokymo asociacija, Norvegija

Šiuolaikinių didaktikų centras, Lietuva

Westfjord tęstinio mokymosi centras Islandijoje įkurtas 1999 m. darbo biržos ir regioninių institucijų iniciatyva Islandijos šiaurės vakarų dalyje, vadinamoje Westfjords. Tai vienas iš 9 regioninių Islandijos švietimo centrų, skatinančių viso gyvenimo mokymąsi šalyje. Visi šie centrai yra nevyriausybiniai, tačiau gaunantys dalinį valstybės finansavimą.

Pagrindiniai šių švietimo centrų tikslai ir uždaviniai:

- Skatinti viso gyvenimo mokymąsi Westfjords regione.
- Sustiprinti darbo rinką ir visuomenę nuolatiniu mokymusi.
- Padėti mokymuisi tapti labiau prieinamu ir siekti gyvenimo sąlygų gerinimo, prisidėti prie regioninio vystimosi ir plėtros.
- Kurti individualias ir grupines mokymo programas (asmenims ir organizacijoms).

Liaudies universitetas yra didžiausia suaugusiųjų mokymo institucija Norvegijoje, kurios veikloje kasmet dalyvauja apie 159000 dalyvių, užsirašančių į vieną ar daugiau iš 9500 kursų. Universitetas siūlo ir teorinius, ir praktinius, daugiausiai į darbo rinkos poreikius orientuotus mokymus, taip pat kalbos kursus, kultūros ir laisvalaikio programas, parengiamuosius mokymus, skirtus įgyti valstybės pripažįstamas kvalifikacijas, pradinį ar universitetinį išsilavinimą. Pagrindinis universiteto siekis – suaugusiųjų mokymą padaryti prieinamu visiems, nepaisant socialinių ar etninių skirtumų. Universitetas turi 8 regioninius centrus, vietinius skyrius ir 20 organizacijų–narių, teikiančių paslaugas daugiau nei 300 savivaldybių. Universiteto kursai yra atviri visiems suaugusiems, net ir neturintiems formalaus išsilavinimo.

Norvegijos nuotolinio ir lankstaus mokymo asociacija yra tinklinė institucija, apjungianti mokyklas, švietimo centrus ir kitas organizacijas, savo veikloje taikančias nuotolinio ir lankstaus mokymosi metodus. Asociacijos tikslinė grupė – suaugusieji besimokantieji, o pagrindinė veiklos sritis – nuotolinis mokymas.

Šiuolaikinių didaktikų centras Lietuvoje yra ne vyriausybinių, pelno nesiekianti organizacija, dirbanti neformaliojo suaugusiųjų švietimo srityje. Centras įkurtas 1999 m. Atviros Lietuvos fondo ir Vilniaus pedagoginio universiteto iniciatyva kaip tarpuniversitetinis centras. Jo misija – inicijuoti strateginius švietimo kaitos projektus, padedančius spartinti švietimo reformą bei integravimąsi į Europos Bendriją, nuolat stebint, tiriant ir nagrinėjant bendrą švietimo situaciją, atsižvelgiant į Lietuvos mokyklų atsinaujinimo

poreikius ir aukštųjų mokyklų galimybes.

Šiuolaikinių didaktikų centro tikslai:

- Skatinti akademinės bendruomenės iniciatyvas, padedančias atsinaujinti ir demokratėti Lietuvos aukštojo mokslo bei pedagogų rengimo sistemai.
- Skatinti aukštųjų ir bendrojo lavinimo mokyklų bendravimą ir bendradarbiavimą.
- Plėtoti universitetų ryšius, skatinant atvirumą, toleranciją bei kolegiską švietėjų bendravimą.
- Ugdyti pedagogų norą ir gebėjimą tobulinti savo veiklą ir aktyviai dalyvauti Lietuvos švietimo kaitoje.

Pagrindinės veiklos kryptys:

- suaugusiųjų mokymai;
- kvalifikacijos kėlimo programų kūrimas ir įgyvendinimas;
- projektinė veikla;
- konsultavimas ir ekspertavimas;
- tyrimai;
- leidyba.

Pirkanmaa Westcome suaugusiųjų švietimo centras Suomijoje teikia suaugusiųjų mokymo paslaugas maždaug 1000 besimokančiųjų kiekvienais metais. Centre siūloma apie 100 įvairių kursų, kurie vyksta darbo dienomis, vakarais ir savaitgaliais. Centras teikia profesinio rengimo, tęstinio mokymo(-si) ir į darbo rinką orientuotas mokymo paslaugas asmenims ir organizacijoms, taip pat vykdo nacionalinius ir tarptautinius projektus.

Projekto komanda (iš kairės):

Tiina Härmä	Suomija
Daiva Penkauskienė	Lietuva
Petter Kjendlie	Norvegija
Thuridur Sigurardottir	Islandija
Kerttuli Mattila	Suomija
Ingebjørg Gram	Norvegija

Senjorų švietimo politika partnerių šalyse

Daugelyje OECD šalių socialinė atskirtis yra įvardinta kaip svarbi problema. 1999 m. ataskaitoje pabrėžiama, kad šią problemą galima spręsti suaugusiųjų švietimo pagalba, taikant jį kaip prevencinę priemonę. Dokumente sakoma, kad net didelės visuomenės grupės neišvengia marginalizacijos dėl globalizacijos reiškinių ar žinių trūkumo, negebėjimo, negalėjimo mokytis. Atskirtis – tai žemesnės pajamos, komunikacijos stoka, socialinė izoliacija, nesijautimas bendruomenės nariu. Visuomenėms tampant vis labiau fragmentuotoms, mokymasis tampa vis labiau ir labiau svarbus. Jis suteikia bendravimo ir vienodo, lygiaverčio bei kokybiško mokymosi galimybes. Žemas pradinis išsilavinimas, bedarbystė, gyvenimas atokiose, kaimiškose vietovėse – tai veiksniai, didinantys socialinės atskirties galimybes. Švietimas, mokymas(-is) – tai įrankiai, žiniomis ir įgūdžiais galintys pažaboti socialinę atskirtį. Tai ypač svarbu šiuolaikinės informacinės visuomenės, komunikacinių technologijų amžiuje, kai bendravimas tampa vis labiau virtualiu, tinkliniu ir sisteminiu. Žmonės turi mokėtis naudotis kompiuteriais ir kitomis technologijomis.

Suomija

Maždaug 12 procentų Švietimo ministerijos skiriamų lėšų švietimui tenka suaugusiųjų mokymui. Iš jų, apie 40 procentų skiriama profesiniam mokymui, ketvirtadalis lėšų skiriama suaugusiųjų mokymus organizuojančioms aukštosioms mokykloms, penktadalis – neformaliojo švietimo institucijoms ir 5 procentai – mokymų organizavimo administravimui.

Dideliu iššūkiu yra ir toliau bus senėjanti visuomenė. Trūksta prasmingų veiklų, įtraukiančių pagyvenusius, nedirbančius žmones į visuomenės gyvenimą. Galimybės aktyviai reikštis sumažėja po 65 metų. Socialinė politika yra daugiau orientuota į darbinio gyvenimo tobulinimą, ekonominį augimą, kurio dalimi nėra vyresnio amžiaus žmonės. Didelė žmonių dalis neturi tiesioginio ryšio su bendruomenės ar platesnės visuomenės gyvenimu.

2006 m. atliktas tyrimas parodė, kad 52 procentai suomių tarp 18 ir 64 metų dalyvavo kai kuriose formaliojo ar neformaliojo mokymo veiklose pastaraisiais metais. Didžioji dauguma mokymų buvo susiję su jų darbine veikla ar profesija. Nors tarptautiniu mastu Suomijos suaugusiųjų švietimo rezultatai, ypač dalyvaujančiųjų skaičiumi, yra ganėtinai aukšti, jie vis tiek netenkina gyventojų poreikių, nes nepakankamai atsižvelgia į besikeičiančią darbo rinkos situaciją, turint galvoje senėjančią visuomenę.

Mažiausiai suaugusiųjų švietimo veiklose dalyvauja turintys žemą išsilavinimą, dirbantys mažose organizacijose, įmonių savininkai, bedarbiai, vyrai, asmenys virš 55 metų amžiaus.

Žmonės nori prasmingos, aktyvios veiklos. Nepriklausomai nuo mokymų organizatorių, jie savarankiškai ieško prasmingo laisvalaikio

praleidimo būdų. Sudėtingiau yra su pensininkais ir žmonėmis, turinčiais specifinių tikslų bei poreikių. Kad būtų patenkinti ir jų poreikiai, reikia tam tikrų politinių sprendimų. Pirmiausiai reikia sukurti palankias mokymosi sąlygas ir aplinką, o tai yra politikų uždavinys. Darbo ministerija, norėdama išsaugoti ekonominį augimą ir visuomenės gerovę, deklaruoja siekius padidinti produktyvumą ir darbinės aplinkos kokybę per ateinantį dešimtmetį. Norint to pasiekti, reikės sutrumpinti mokslinių laipsnių įgijimo laiką, pratęsti darbinį amžių, pagerinti socialinę apsaugą, skatinti darbinę imigraciją.

Islandija

Islandija neturi jokios ypatingos švietimo politikos senjorų atžvilgiu, išskyrus tai, kad kiekvienas asmuo turi lygias teises į švietimą, nepaisant amžiaus, socialinės padėties ar statuso. Vyresnieji turi savo asociaciją, kuri vadinasi Nacionalinė pagyvenusių žmonių asociacija. Tai labai aktyvi organizacija, apimanti visus šalies regionus. Asociacija organizuoja seminarus, laisvalaikio užsiėmimus, išvykas į teatrą, pasivaikščiojimus ir kt. Asociacijai gali priklausyti asmenys nuo 65 metų.

Islandijoje žmonės stengiasi kuo ilgiau dirbti – mažiausiai iki 67 metų amžiaus, jei tik nesutrukdo ligos ar kitos priežastys.

Vyriausybės nuomone, tęstinis mokymas(-is) yra pačių asmenų, organizacijų, įmonių ir socialinių partnerių rankose. Vyriausybė remia mažiau pasiturinčius, nedirbančius, neįgalius, neturinčius formalaus išsilavinimo. Vyriausybė taip pat bendradarbiauja su darbdavių organizacijomis, kurios remia darbuotojų profesinį mokymą ir tobulinimąsi.

Šalyje veikia 9 tęstinio mokymosi centrai, suaugusiųjų mokymais taip pat užsiima regioniniai įdarbinimo centrai, ekonominio vystymo agentūros. Įvairios partnerinės organizacijos dalyvauja švietimo politiką reguliuojančių komisijų, komitetų ir tarybų veikloje. Tarp jų – Švietimo ir mokymo paslaugų centras, Mimir tęstinio mokymo centras, Idan industrinio švietimo centras, Socialinių reikalų mokykla.

Atlikti tyrimai rodo, kad tęstiniame mokymesi dalyvauja daugiau asmenų su aukštesniu išsilavinimu ir mažiau – su žemesniu; labiau išsimokslinę patiria mažiau su įdarbinimu susijusių problemų, nei baigę tik vidurines mokyklas.

Didžioji dauguma senjorų Islandijoje neturi aukštojo išsilavinimo, nes tai nebuvo įprasta jų laikais. Bet tokia situacija linkusi keistis ir pirmuosius pokyčius bus galima stebėti po 20 metų. Švietimas ir mokymasis tampa vis labiau prieinamas visiems norintiems.

Lietuva

Lietuvoje suaugusiųjų švietimas pristatomas kaip integrali visos švietimo sistemos dalis. Švietimo ir mokslo ministerijoje veikia Neformalaus švietimo skyrius, suaugusiųjų švietimu rūpinasi ministerijos įsteigtas Suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras. Jo misija – švietimo pagalba suaugusiems, siekiant sudaryti sąlygas kuo didesnei visuomenės daliai aktyviai dalyvauti tęstinio mokymosi veikloje. Centras organizuoja tęstinio mokymo kursus, duomenų kaupimą, atlieka tyrimus, susijusius su suaugusiųjų švietimo situacija ir poreikiais, rengia ir įgyvendina projektus, kuria ir leidžia metodinę medžiagą suaugusiems besimokantiems ir jų mokytojams.

Švietimo ir mokslo ministerija yra tiesiogiai atsakinga už Visą gyvenimą trunkančio mokymosi strategijos įgyvendinimą ir veiksmų koordinavimą. Tačiau suaugusiųjų švietimas toli gražu nėra lygiavertis formaliam ar profesiniam švietimui. Yra parengti dokumentai, pakankamai neblogo įstatyminė bazė, tačiau jų nuostatos neskubamos įgyvendinti, yra deklaratyvaus pobūdžio.

Prioritetas ir reali pagalba teikiama formaliam švietimui, o neformalus švietimas yra nepripažįstamas, jam trūksta lėšų, jo prestižas yra pakankamai žemas. Suaugusiųjų neformalus švietimas yra viena iš labiausiai atsilikusių švietimo sričių lyginant su kitomis Europos šalimis.

Suaugusiųjų testinis mokymasis suvokimas labai siaurai, daugiausiai kaip vidurinio mokslo pabaigimas, profesijos ar kvalifikacijos įgijimas. Visa tai leidžia daryti išvadą, kad nėra nuoseklios politikos ir strategijos neformaliojo, tęstinio suaugusiųjų švietimo atžvilgiu. Poreikis jam didėja po truputį sulig kiekvienais metais. Formaliai mokytis nori jaunesnio amžiaus žmonės, o neformaliai – vyresnio. Tačiau konkretūs poreikiai, mokymosi būdai nėra detaliau tyrinėti.

Tyrimai ir dokumentai kalba apie motyvacijos stoką mokytis, kuri iš dalies siejama su ankstesnio mokymo(-si) neigiama patirtimi, užimtumu, informacijos trūkumu ir pan. Didelės reikšmės turi žemas neformalaus ugdymo(-si) prestižas (nepripažinimas, lėšų stygius). Tyrimai rodo, kad labiausiai norima mokytis užsienio kalbų, kompiuterinio raštingumo, verslumo, ekonomikos ir teisinių žinių pradmenų. Matyti, kad žmonės būtų linkę mokytis ir kitų dalykų, tačiau jie arba neturi apie tai informacijos, arba jų apie tai niekas neklausė. Labiausiai žmonės norėtų, kad mokymai vyktų arčiau namų, neužimtų daug laiko, būtų organizuojami jiems tinkamu metu.

Nedaug rasta informacijos apie mokymosi būdus, Vyrauja tradicinės formos – paskaitos, seminarai, praktiniai užsiėmimai.

Pagrindinės kliūtys suaugusiųjų mokymuisi yra šios: neformaliu būdu įgytu kompetencijų nepripažinimas, finansavimo stygius (nėra „mokinio krepšelio“), tinkamai parengtos suaugusiųjų mokymo literatūros trūkumas, tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka, socialinės partnerystės nebuvimas.

Didelė kliūtis – prastėjanti šalies ekonominė, socialinė situacija. Tyrimai rodo, kad kuo ji blogesnė, tuo mažiau yra norinčių mokytis.

Ankstesnių metų statistiniai duomenys rodė, kad Lietuvoje dirba apie 50 procentų gyventojų ir iš jų 50 procentų sudaro asmenys nuo 55 iki 64 metų amžiaus. Nėra duomenų apie dirbančius vyresnio amžiaus žmones, todėl galima daryti prielaidą, kad jie yra labai mažai aktyvūs darbiname gyvenime arba jų dalyvavimas nėra svarbi valstybės politikos dalis. Tyrimai rodo, kad tokio pasyvumo priežastimi galėtų būti ir sveikatos ar kvalifikacijos problemos. Žmonės norėtų dirbti, jei būtų sudaromos palankesnės darbo sąlygos ir aplinka. Kaip tik švietimas galėtų prisidėti prie kvalifikacijos kėlimo ir profesinio tobulinimo, palankesnių mokymuisi sąlygų sudarymo. Švietimo dėka žmonės galėtų įgyti naujų kvalifikacijų, kompetencijų, padedančių ilgiau išlikti sveikiems, aktyviems ir darbingiems.

Šalyje veikia keletas vyresnio amžiaus žmonių organizacijų. Pačios didžiausios ir aktyviausios – Trečiojo amžiaus universitetas, Pagyvenusių žmonių asociacija, asociacija „Bočiai“. Jų nariai dalyvauja organizuojamose neformaliojo švietimo kursuose, paskaitose, diskusijose, kartu pramogauja, šoka, dainuoja.

Lietuvoje nėra tikslų statistinių duomenų, kiek pagyvenusių žmonių pagal atskiras amžiaus grupes dalyvauja neformaliojo, tęstinio mokymosi veiklose, kokio jie išsilavinimo, kokių pomėgių ir pan.

Norvegija

Norvegijos vyriausybė laikosi pozicijos, kad norint pasiekti ekonominio augimo ir visuomenės gerovės, reikia išsilavinusios darbo jėgos. Neturintys darbo ar gyvenantys iš pašalpų yra daugiausiai neišsilavinę, viduriniojo mokslo nebaigę žmonės. Tokių yra apie 660000, tarp jų – asmenys nuo 22 iki 66 metų. Formalus išsilavinimas suteikia daugiau teisių ir galimybių.

Suaugusiųjų švietimo paslaugas teikia daugelyje savivaldybių veikiantys suaugusiųjų švietimo centrai, apskrityse veikiančios suaugusiųjų švietimo asociacijos (jų yra 20 su 600 narių–organizacijų), taip pat ir darbdavių organizacijos, įgyvendinančios įvairias programas. Bedarbiais rūpinasi Norvegijos darbo ir socialinio aprūpinimo administracija.

2000 m. suaugusiems buvo pritaikytos viduriniojo švietimo programos, o 2002 m. – pradinio ir pagrindinio.

Mokymas(-is) turi būti pritaikytas individualiems poreikiams, nes didžioji dauguma suaugusiųjų negali lankyti įprastų užsiėmimų su mokiniais. Kad mokymasis būtų sėkmingas, programos turi būti sudarytos atsižvelgiant į kiekvieno asmens turimą išsilavinimą, patirtį ir kvalifikacijas. Tačiau savivaldybės ir apskritys ne visada sugeba paisyti individualių poreikių ir į juos atsižvelgti, o tai sumažina suaugusiųjų besimokančių skaičių.

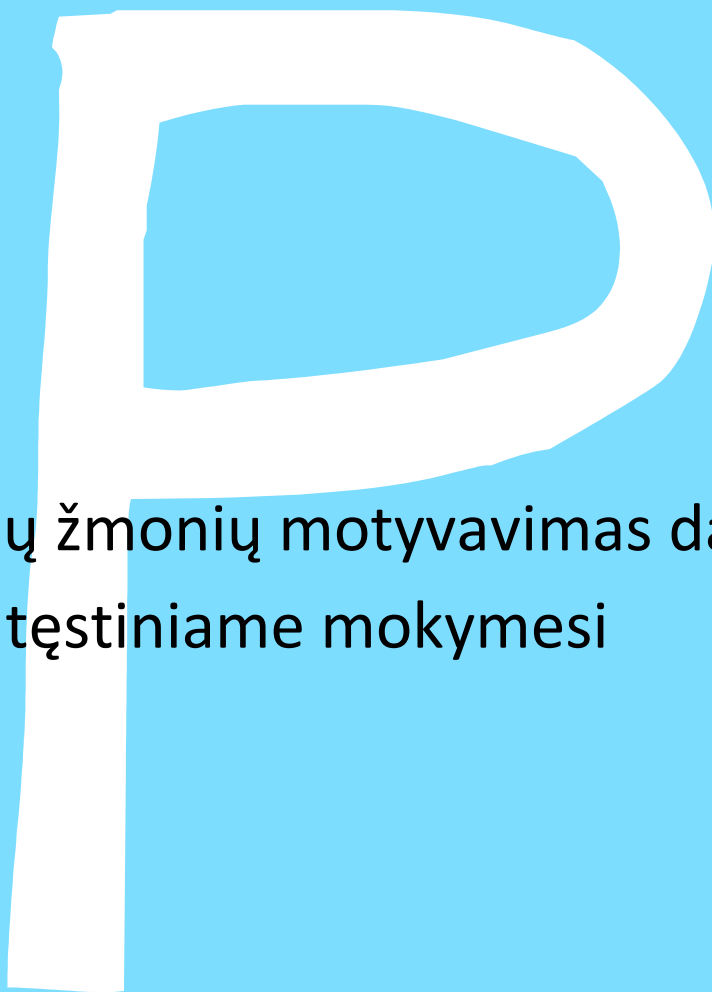
2008–2009 m. tik 60 procentų savivaldybių siūlė pradinio ir pagrindinio ugdymo programas suaugusiesiems, kuriuose dalyvavo apie 4000 asmenų, iš jų – 73 procentai imigrantų, tuo pačiu besimokančių norvegų valstybinės kalbos. 9500 suaugusiųjų mokėsi pagal viduriniojo ugdymo programas, jų tarpe – 25 procentai imigrantų.

Dar 5000 rengėsi valstybiniams egzaminams suaugusiųjų švietimo asociacijose. Egzaminų išlaidas kartais padengia apskritys, o kartais tenka susimokėti patiems besimokantiems.

Vox – visą gyvenimą trunkančio mokymosi agentūra, įsteigta Švietimo ir tyrimų ministerijos, rūpinasi pagrindinių įgūdžių tobulinimu ir administruoja valstybines lėšas, skirtas nevyriausybiniams švietimo organizacijoms, distancinio mokymo centrums.

20 suaugusiųjų švietimo asociacijų siūlo formalaus ir neformalaus mokymo kursus įvairiomis temomis. 2009 m. tokiuose mokymuose dalyvavo 470000 dalyvių. Dauguma (84 procentai) rinkosi neformaliojo švietimo programas, kiti rengėsi egzaminams ar sertifikavimui, reikalingam darbinei, profesinei veiklai.

Siekiant sumažinti socialinę atskirtį ir padidinti išsilavinusių dirbančiųjų skaičių buvo pradėta įgyvendinti „Pagrindinių kompetencijų ir įgūdžių darbiname gyvenime“ programa (mokoma skaitymo, rašymo, matematikos, IT).

Pagyvenusių žmonių motyvavimas dalyvauti tęstiniame mokymesi

Gimę vaikų bumo metu dabar jau yra pensinio amžiaus. Jie yra dar guvūs ir nori mokytis. Kai kurie turi pinigų savo pomėgiams, taip pat ir lavinimuisi. Mokymasis nėra kažkas naujo ar visiškai nepasiekiamo. Informacinės technologijos reikalingos beveik kiekvienai profesijai, o profesinis tobulėjimas trunka visą gyvenimą. Kai kurioms profesijoms atnaujinti žinias ir įgūdžius yra tiesiog privaloma.

Tačiau vis daugiau ir daugiau suomių išeina į pensiją anksčiau nustatyto laiko. Tik kas dešimtas išlaukia oficialaus pensinio amžiaus. Viena iš priežasčių – spartūs pokyčiai visuomeniniame–ekonominiame gyvenime, reikalaujantys papildomo ir nuolatinio mokymosi. Žmonės bijo sparčios kaitos, nuogąstauja nesusipėsiantys su pokyčiais, nori ramesnio ir saugesnio gyvenimo. Tačiau visos Europos senėjimas yra taip pat ir Suomijos problema, todėl rūpinimasis senstančia visuomene turi būti vienas iš svarbiausių valstybės prioritetų.

Islandijoje žmonės nori dirbti ilgiau nei sulaukę 67–erių – oficialaus pensinio amžiaus. Jie jaučiasi dar pakankamai stiprūs, gyvybingi ir gebantys dirbti. Laikai pasikeitė – dabar žmonės gyvena ilgiau.

Prieš 50 metų situacija buvo visai kitokia – gyvenimo amžius buvo trumpesnis, o mokėsi tik jauni. Dabar visi turi vienodas galimybes lavintis.

Pagyvenę žmonės daugiausiai renkasi neformalaus švietimo kursus, bet jie taip pat gali studijuoti ir universitetuose. Tęstinio švietimo centrai veikia visoje šalyje, jie teikia formalaus, profesinio ir neformalaus švietimo paslaugas. Kursai yra nemokami, tačiau pagyvenę žmonės vis dar ne dažnai naudojami šiomis paslaugomis.

Senstanti visuomenė – tai taip pat ir Lietuvos problema. Beveik penktadalis šalies gyventojų yra vyresnio, pensinio amžiaus žmonės. Ne visi iš jų norėtų eiti į pensiją, nes yra dar ganėtinai sveiki ir pajėgūs dirbti. Tačiau dėl nepalankių ekonominių–socialinių sąlygų yra priversti palikti darbo vietas. Taip pat yra ir tokių, kurie džiaugiasi baigę aktyvų darbinį gyvenimą ir mėgaujasi laisvalaikiu, kurį gali leisti su savo šeima, draugais, užsiimti maloniomis veiklomis ir pomėgiais. Dar kiti, kurių dauguma priklauso socialinės atskirties grupėms (dėl sveikatos, finansinės–socialinės padėties ir pan.), turi mažiau galimybių tolesniam asmeniniam tobulėjimui ir mokymuisi ir reikalauja valstybės pagalbos.

Norvegija taip pat išsiskiria iš kitų Europos šalių aktyviais, ilgai išliekančiais darbo rinkoje vyresnio amžiaus žmonėmis. Šalyje dirba daugiau nei 66 procentai 55–66 amžiaus žmonių ir beveik 20 procentų 67–70 amžiaus žmonių. Per ateinančius kelerius metus turėtų ryškiai padidėti dirbančių 55–66 metų asmenų proporcija. Jei jie nuspręstų išeiti į pensiją, tai reikštų didelę darbo jėgos netektį. Manoma, kad neturėtų būti amžiaus apribojimų tiems, kas nori ir gali dirbti, ir mažiausiai iki 70 metų žmonės galėtų džiaugtis aktyviu darbinio gyvenimu. Kol kas taip dar nėra.

Atnaujintų įgūdžių stoka dažnai tampa „iškritimo“

iš darbo rinkos priežastimi vyresniame amžiuje. Todėl vyresniųjų motyvacija mokytis ir dalyvavimas formaliame ar neformaliame tęstinio mokymo(–si) procese yra ganėtinai aukšta Norvegijoje.

2007 m. besimokančiųjų pagal aukštesniojo vidurinio lavinimo programas 40 metų amžiaus ir daugiau buvo 9 procentai, 92 procentai teigė, kad bent kartą per metus dalyvavo mokymuose savo darbovietėse. 40 procentų, dalyvavusių programoje „Pagrindinių kompetencijų įgūdžiai darbiname gyvenime“, sudarė asmenys virš 50 metų, 11 procentų – virš 60–ies.

Tačiau suaugusiųjų mokymas siejamas ne tik su darbo rinka ar formaliu švietimu. 36 procentai iš 470000, besimokusių suaugusiųjų švietimo asociacijų kursuose, sudarė asmenys virš 50–ies, o vienas iš labiausiai populiarių kursų – Estetika ir amatai. Mokymasis naujų dalykų drauge su kitais yra labai prasmingas užsiėmimas ir „vaistas“ nuo socialinės atskirties pensiniame amžiuje.

Suomijoje daugelis senstančių žmonių neturi tokių pat galimybių mokytis kaip jauni. Įgijusių pagrindinį išsilavinimą vidurkis yra žemesnis nei Europos. Taip yra ne dėl susidomėjimo ar noro trūkumo, bet dėl kitų veiksnių – karo ir nepriteklių praeitame amžiuje. Didelės šeimos neišgalėjo leisti vaikų į mokyklas, nes jų pagalba buvo reikalinga namuose.

Tokia pati situacija ir Lietuvoje. Daugelis senyvo amžiaus žmonių, virš 80–ies ir daugiau, ypač kaimiškose vietovėse, turi prastus skaitymo ir rašymo įgūdžius, nes arba išvis nelankė mokyklos, arba lankė labai trumpai, o mokytis namuose neturėjo galimybių. Tačiau nepaisant jų trumpo mokymosi laikotarpio, jie turi daug vertingos patirties, žinių ir įgūdžių, kuriais gali pasidalyti su kitais, ypač jaunais žmonėmis.

Tyrimo apibendrinimas

Projekto metu buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – apklausti vyresnio amžiaus besimokančiuosius projekto partnerių šalyse ir sužinoti jų motyvaciją dalyvauti visą gyvenimą trunkančiame mokymosi procese, jų mėgstamas mokymo(-si) formas, būdus ir sritis.

Tyrimo uždaviniai:

- nustatyti dalyvaujančiųjų visą gyvenimą trunkančiame mokymosi procese pasiskirstymą pagal lytį;
- nustatyti dalyvaujančiųjų visą gyvenimą trunkančiame mokymosi procese pasiskirstymą pagal išsilavinimą;
- sužinoti, kaip gaunama informacija apie mokymosi galimybes;
- sužinoti respondentų mėgstamas veiklas;
- sužinoti, kaip, kokių būdu vyresnieji mokosi;
- sužinoti apie jų pastarųjų metų mokymosi patirtis;
- nustatyti jų domėjimosi tolesnėmis studijomis sritis;
- nustatyti pagrindinius mokymosi barjerus.

Klausimynas buvo sudarytas atsižvelgiant į projekto „Nord+ Auksiniai senjorų mokymo(-si) pavyzdžiai“ tikslus ir uždavinius.

Projekto partneriai klausimyną išplatino savo šalyse, siekdami surinkti 45–55 atsakymus iš skirtingų žmonių, gyvenančių įvairiose šalies vietovėse.

Suomijoje 1/3 respondentų sudarė asmenys, dalyvavę švietimo centro veikloje, 2/3 – asmenys, dalyvavę vyresniųjų susitikime Ikaalinene mieste. Pastarieji buvo apklausti tiesiog miesto aikštėje atsitiktiniu būdu.

Islandijoje klausimynas buvo išplatintas visuose regionuose. Buvo išsiųsta 170, o sugrįžo 55 anketos.

Lietuvoje buvo apklausti Trakų, Lazdijų, Pakruojo, Rietavo ir Jurbarko rajonų gyventojai. Buvo išsiųstos 48 anketos, grįžo – 45.

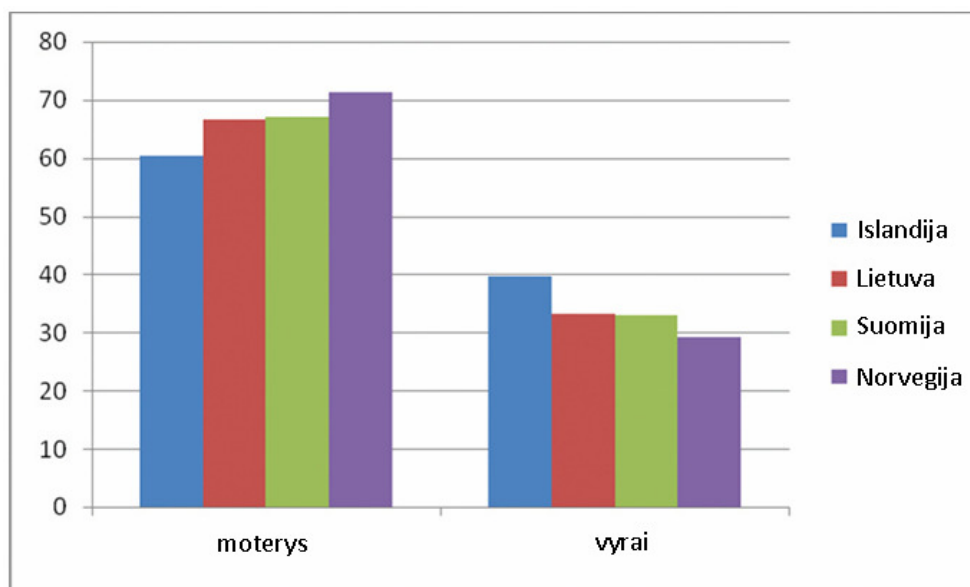
Norvegijoje 191 klausimynas buvo išplatintas po įvairius šalies regionus. Didžioji dauguma anketų buvo pilnai užpildytos.

Klausimyną sudarė 15 klausimų (žr. priedą).

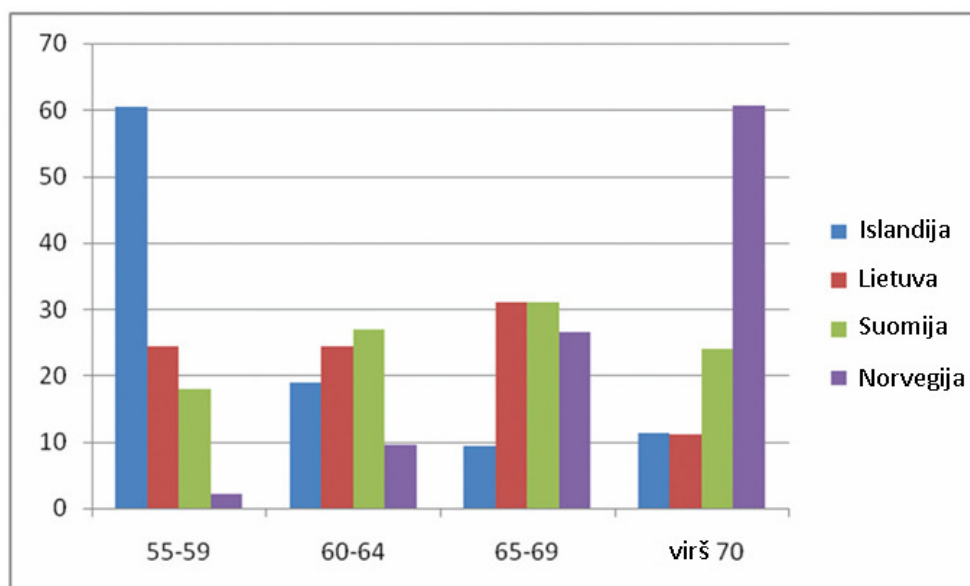
Pensinis amžius partnerių šalyse

Islandijoje	67	Norvegijoje	67
Lietuvoje	65	Suomijoje	63

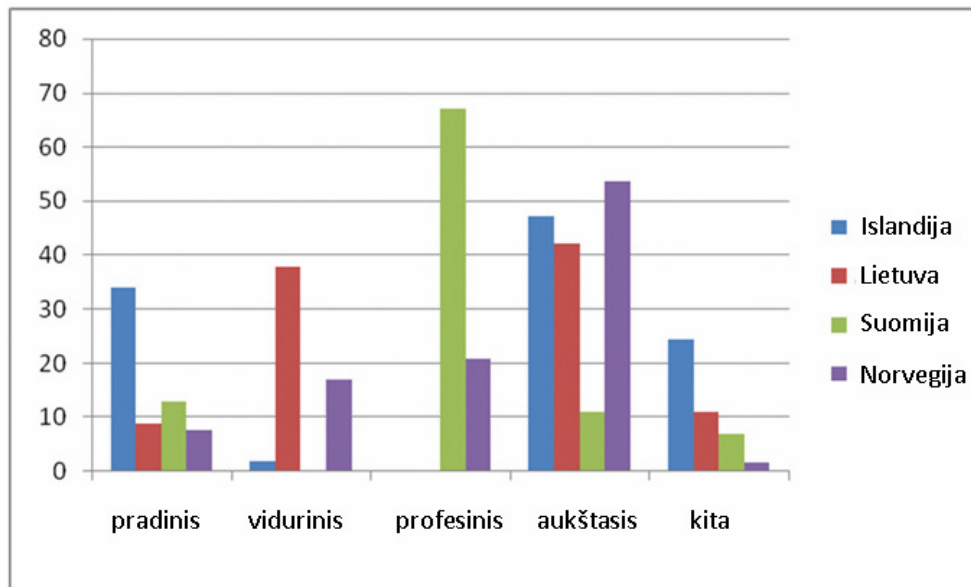
1. Respondentų lytis

2. Respondentų amžius

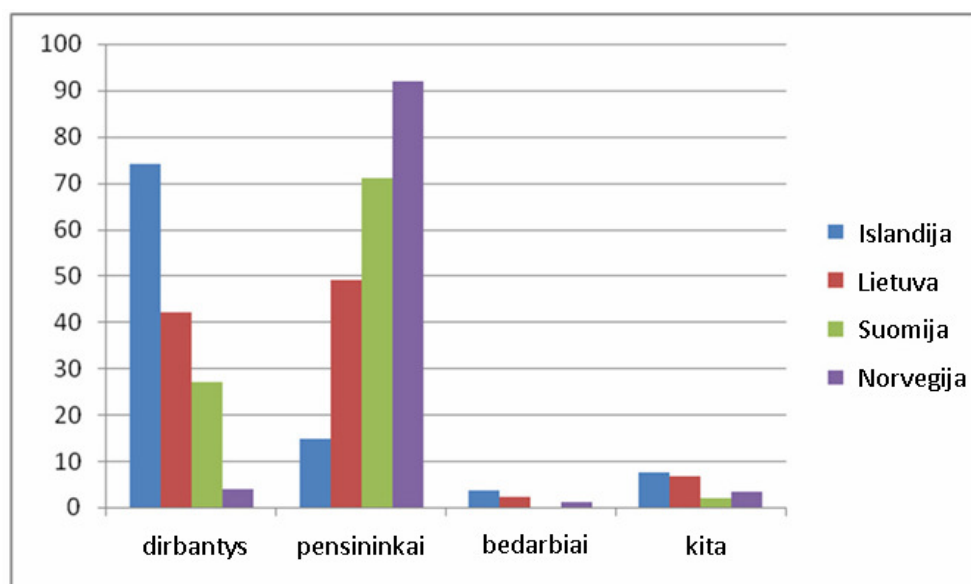

3. Išsilavinimo lygis

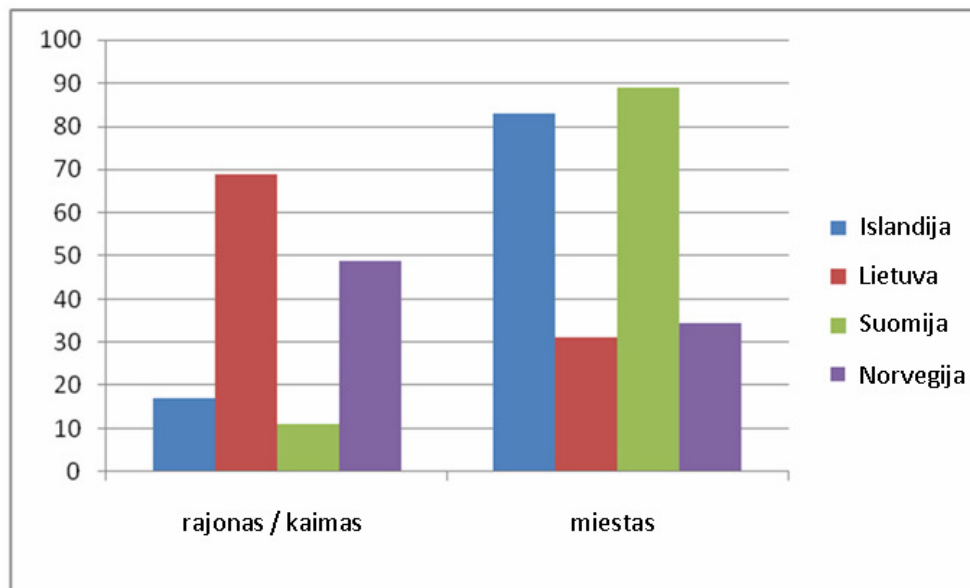

Norvegijoje pradinis ugdymas apima pradinį ir vidurinį, vidurinis – bendrojojo lavinimą.

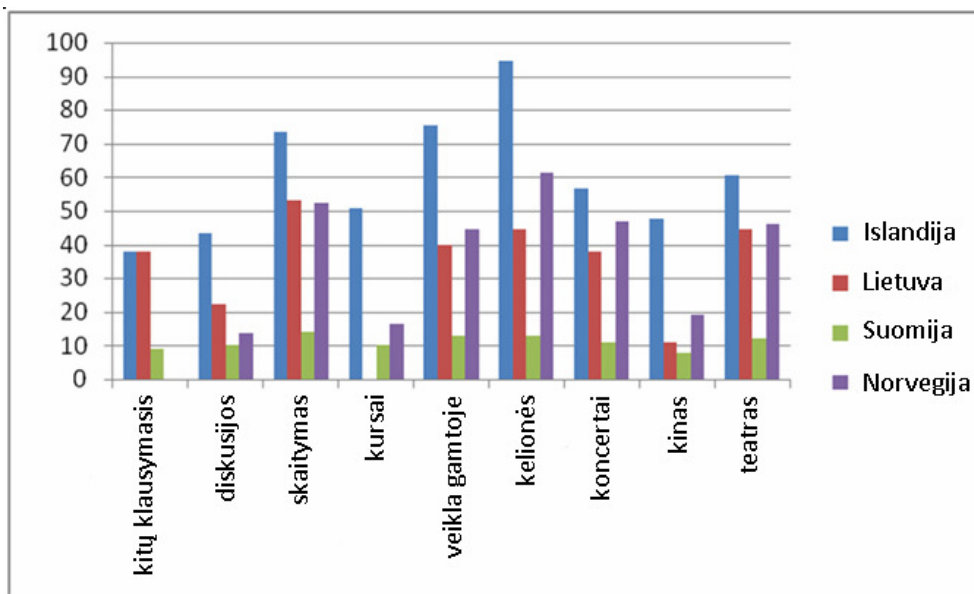
4. Dalyvavimas darbo rinkoje

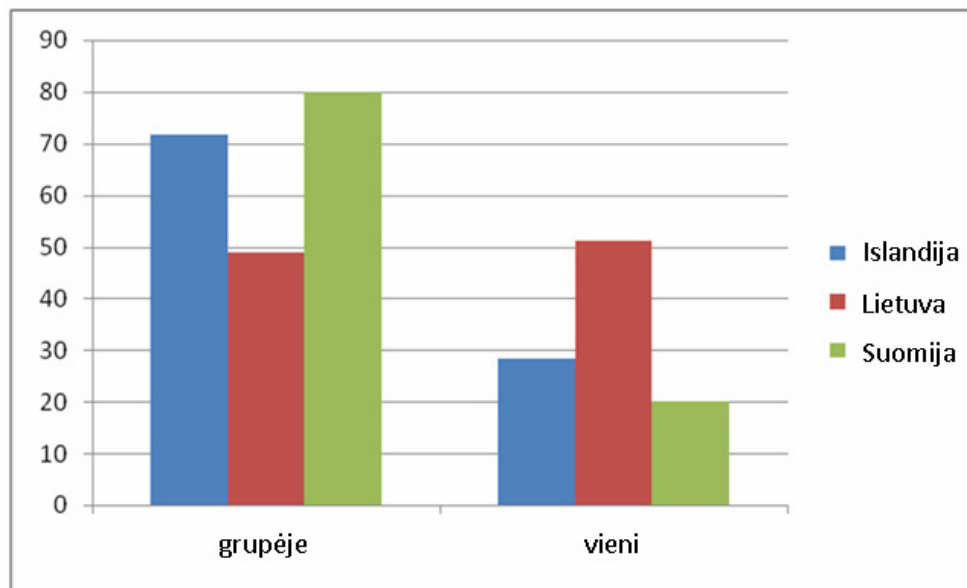
5. Gyvenamoji vieta

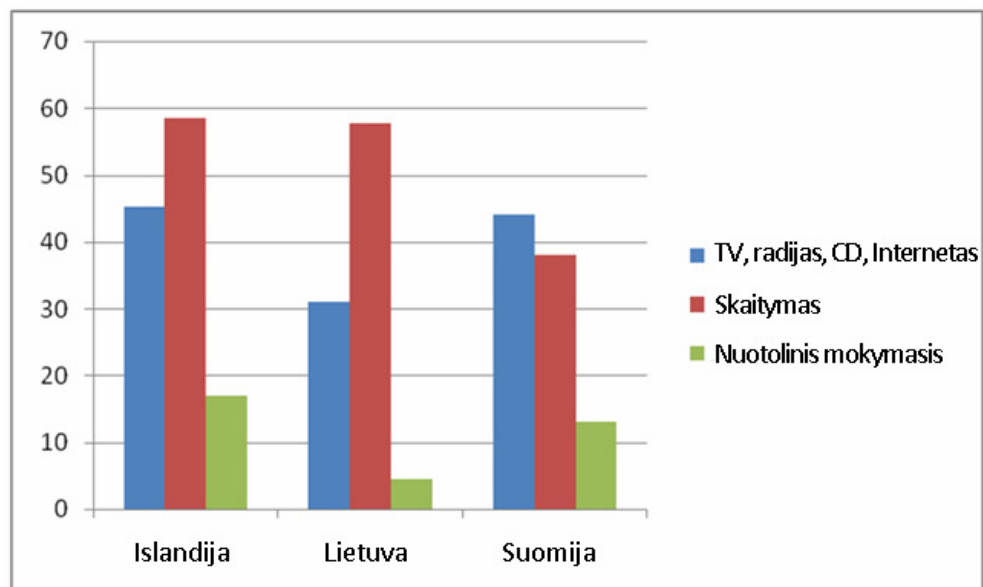
6. Mėgstami užsiėmimai

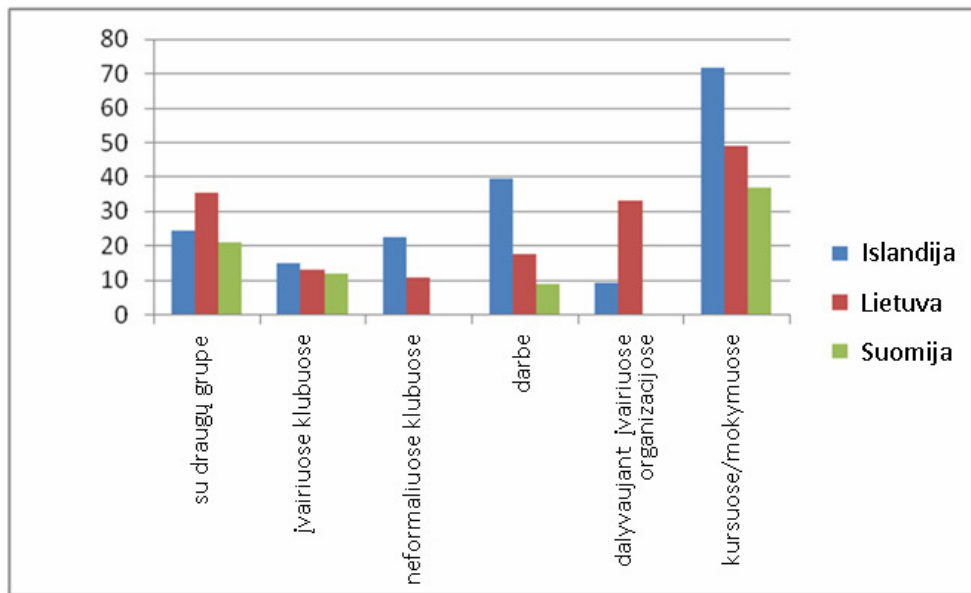
7. Mēgtami mokymosi metodai (būдай)

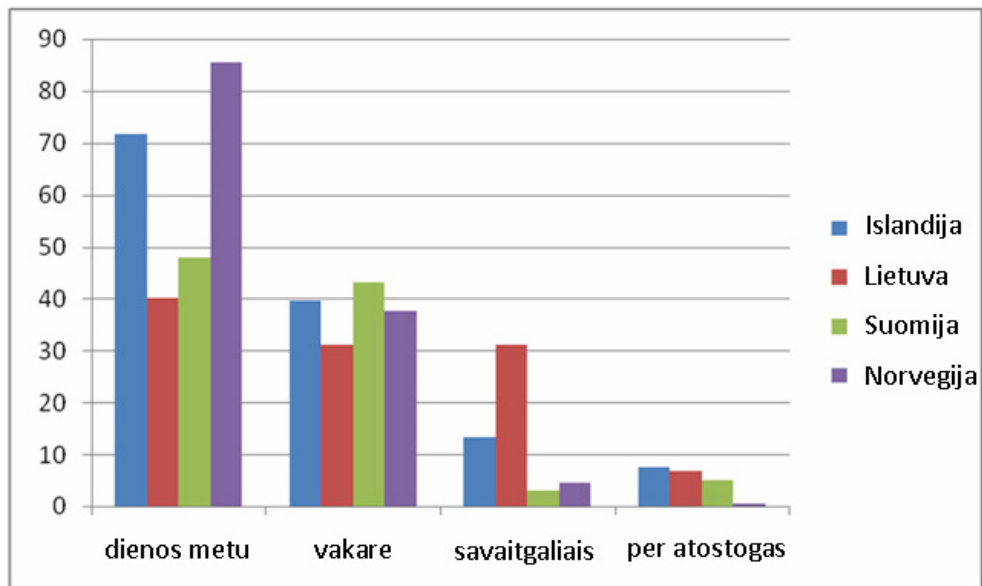
Tarp tų, kurie mėgsta mokytis vieni, populiariausi mokymosi būdai yra šie

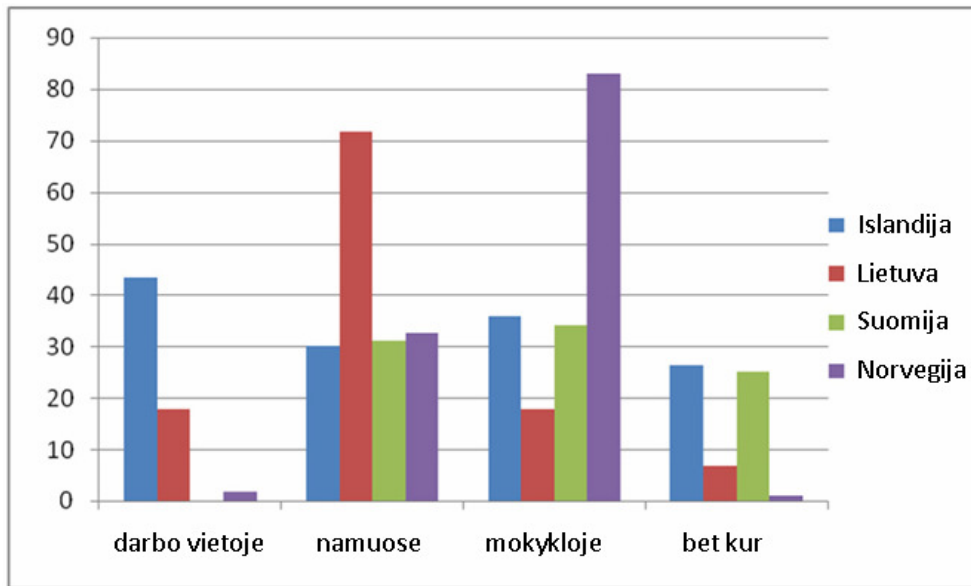
Tarp tų, kurie mėgsta mokytis grupėje su kitais, populiariausi mokymosi būdai yra šie

8. Tinkamiausias mokymosi laikas

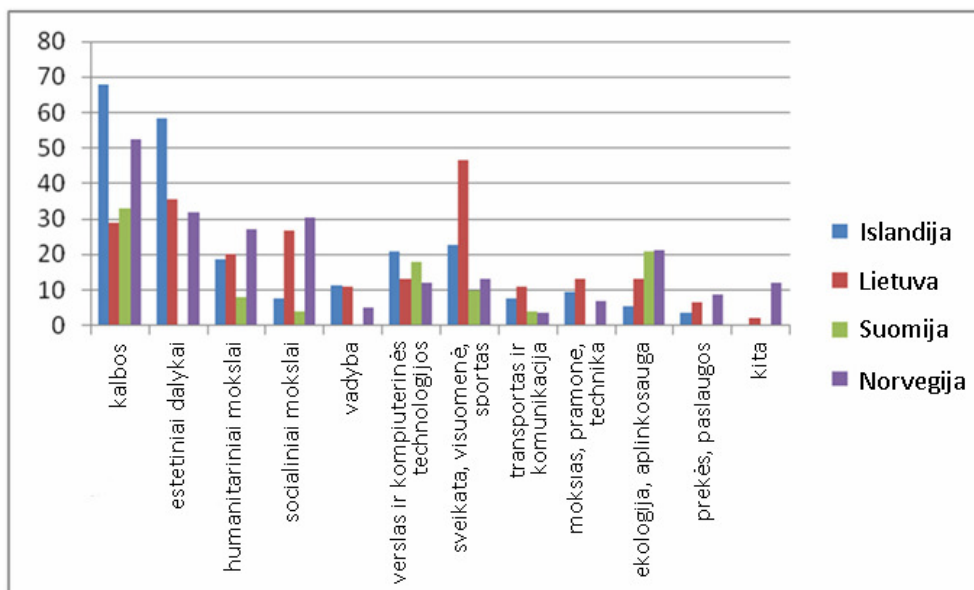

9. Mėgstamiausia mokymosi aplinka

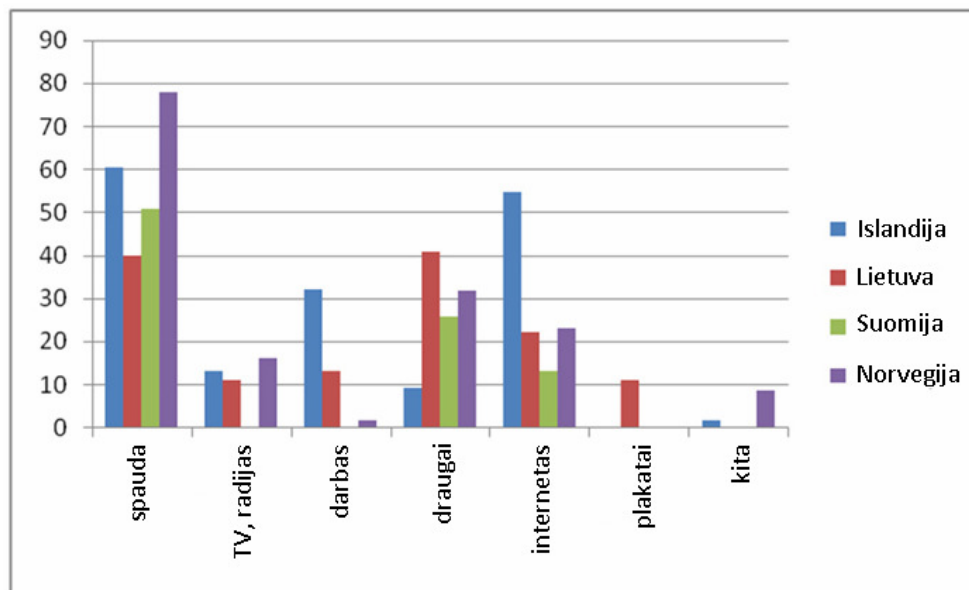

Įdomu pastebėti, kad šalių atsakymai skyrėsi. Didžioji dauguma norvegų atsakė, kad mėgstamiausia yra „kita“, nei kursų ar mokyklos aplinka. Taip pat ir 25 procentai suomių atsakė, kad norėtų mokytis kokioje nors malonioje vietoje, pvz.: parapijos bažnyčioje, kitame mieste, ekskursijoje.

10. Mėgstamos užsiėmimų temos

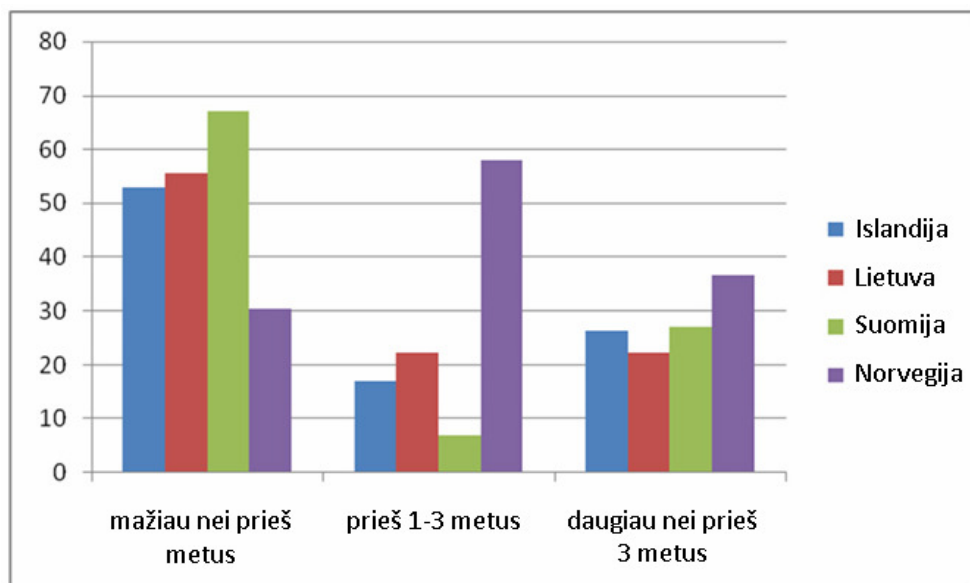

11. Kaip gaunama informacija apie kursus

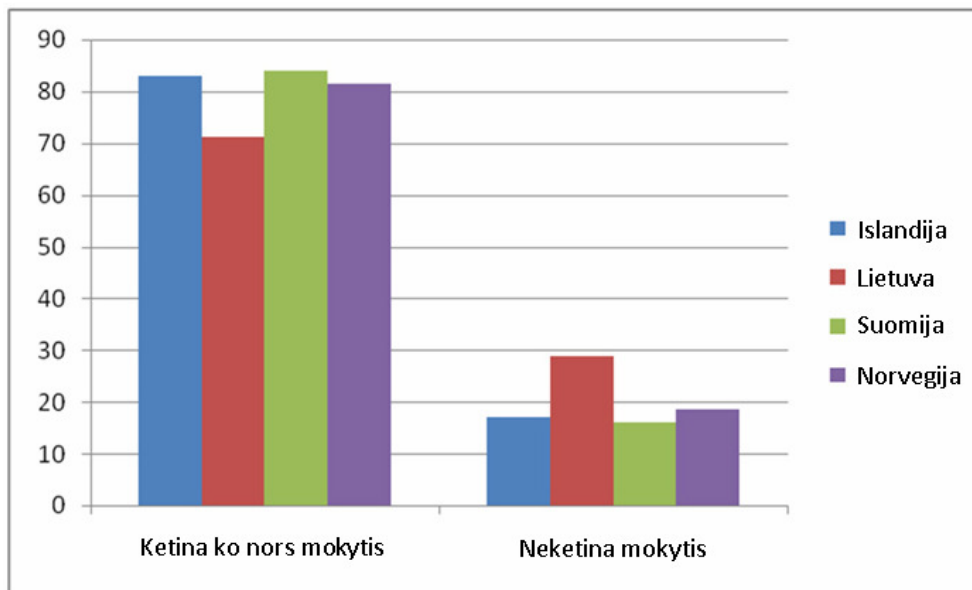

Populiariausias visų šalių atsakymas – „iš skelbimų laikraštyje“. Islandijoje taip pat reikšminga interneto informacija.

12. Pakutiniai lankyti kursai (kada)

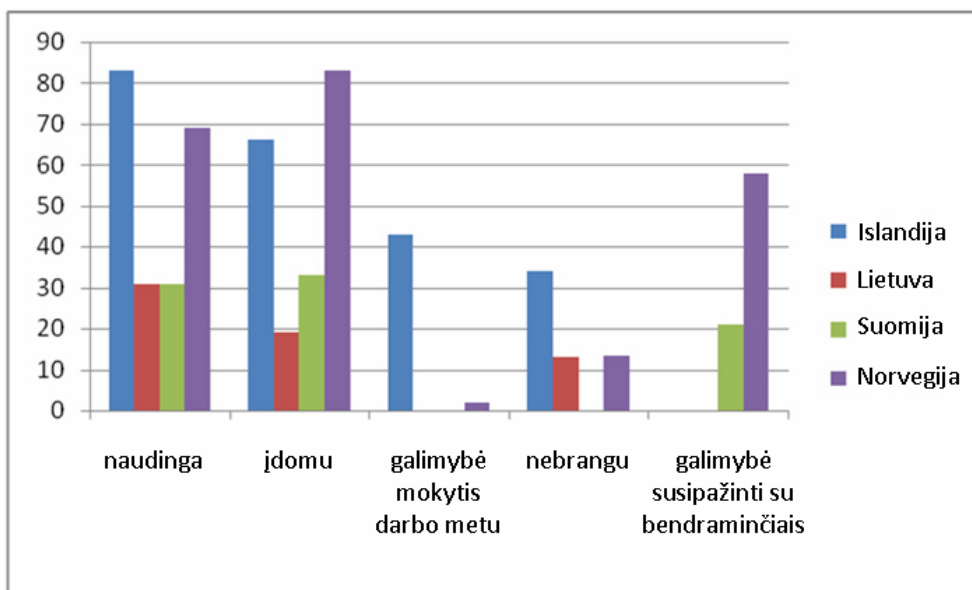

13. Ketinimai dalyvauti mokymuose

Dauguma respondentų paminėjo, kad norėtų dalyvauti mokymuose kitose šalyse.

14. Pagrindinė motyvacija dalyvauti mokymuose buvo

15. Pagrindinės kliūtys dalyvauti mokymuose

Suomija ir Norvegija taip pat klausė respondentų, kokios yra pagrindinės kliūtys užsirašyti į kursus. Įdomu pastebėti, kad abiejose šalyse sulaukta panašiausio atsakymo – „įdomių kursų trūkumas“ (nurodė 20 procentų suomių ir 38,5 procentų Norvegų).

Kitos suomių paminėtos kliūtys:

- per senas(-a) mokytis (17 proc.);
- man neįdomu (15 proc.);
- neturiu laiko (15 proc.).

Norvegų paminėtos kliūtys:

- kaina (23,1 proc.);
- laiko trūkumas (22,2 proc.).

Tyrimo išvados

Tyrimas atskleidė, kad vyresnio amžiaus žmonės projekto partnerių šalyse domisi suaugusiųjų švietimu ir ketina mokytis, kad galėtų lygiavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime. Sėkminga ateitis priklauso nuo fizinės ir psichinės sveikatos, gebėjimo naudotis naujomis technologijomis. Labai svarbus motyvas dalyvauti mokymuose – galimybė susitikti su kitais, besidominčiais tais pačiais dalykais. Mokydamiesi žmonės jaučiasi sveikesni, aktyvūs piliečiai, prisidedantys prie šalies ekonomikos augimo.

Žmonės su įvairiapusiškais gebėjimais yra didelis indėlis į darbo rinką. Deja, kai kurie vyresnio amžiaus žmonės net ir norėdami bei galėdami dirbti yra priversti išeiti į pensiją. Nors dažnai darbdaviai renkasi jaunus žmones, tačiau tai

nereiškia, kad jie dirbs geriau nei vyresni. Jaunimas neturi sukaupęs patirties ir išminties, kuri dažnai praverčia profesiniame gyvenime. Šių dienų iššūkis – perduoti jaunajai kartai tai, ką sukaupė vyresnieji.

Norint neatsilikti nuo sparčiai besikeičiančios visuomenės, susigaudyti informacijos srautuose, mokytis reikia visiems – ir jaunesniems, ir vyresniems. Dabar sunkiai įsivaizduojama, kaip galima išsiversti be filmavimo kameros, mobilaus telefono, televizoriaus, interneto. Šios technologijos palengvina ir atpigina mūsų gyvenimą. Senyvi žmonės kompiuteriu net per atstumą gali bendrauti su svetur išvykusiais vaikais ir anūkais, neišeidami iš namų apmokėti banko sąskaitas ir t. t.

Mokymasis naujų dalykų motyvuoja neatsilikti nuo gyvenimo, kelia savivertę ir orumą, įgalina pasijusti visaverčiu bendruomenės nariu.

Projekto metu buvo išsakyta nuomonė, kad dalyvavimas grupiniuose mokymuose suteikia galimybę dalytis savo mintimis, jausmais, diskutuoti, keistis nuomonėmis. Todėl mokymų organizatorių ir suaugusiųjų mokytojų užduotis – kurti jaukią, atvirą mokymo(-si) aplinką, kad nuolatos būtų skatinami nuoširdūs pašnekesiai, spontaniškos reakcijos ir refleksijos. Tačiau jei mokymas(-is) nėra vertinamas darbdavių, vietos bendruomenės, šeimos narių ar kitos aplinkos, tikėtina, kad kursuose bus sulaukiama nedaug ir vyresnio, ir jaunesnio amžiaus žmonių.

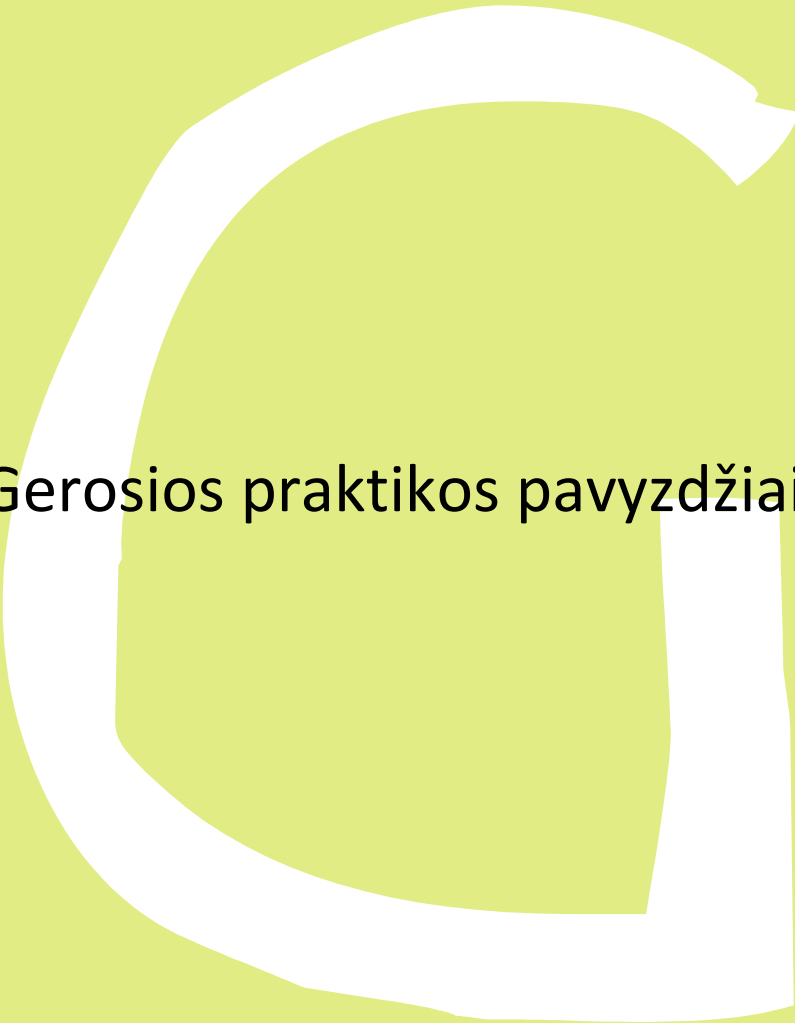
Pasitikėjimą savo jėgomis ir norą mokytis vyresniame amžiuje mažina ir kitos priežastys. Pavyzdžiui, praėjęs ilgas laiko tarpas nuo paskutinės mokymo(-si) patirties arba neigiama ankstesnio mokymo(-si) patirtis, naujų technologijų baimė, įsitikinimas, kad mokytis per vėlu dėl senyvo amžiaus ir pan. Taip pat svarbu ir mokymo būdai bei formos. Kas tinka vieniems, nebūtinai priimtina kitiems. Vieni mėgsta mokytis savarankiškai, kiti – su artimais draugais, savo amžiaus grupės žmonėmis, dar kiti nori pažinti naujus žmones. Tinkamos mokymosi aplinkos, metodų ir formų parinkimas gali pašalinti daug kliūčių ir pagerinti vyresniųjų įsitraukimą į mokymosi procesą.

Mūsų projekto metu paaiškėjo, kad norvegų ir suomių senjorai viena iš mokymosi kliūčių laiko įdomių kursų pasiūlos trūkumą savo gyvenamosiose vietovėse.

Dalyvavimas mokymesi ne visada priklauso ir nuo pasirengimo bei motyvacijos. Kartais tam prieštarauja šeimos nariai, netinka laikas, trūksta sveikatos ar lėšų susimokėti kursų mokesť, prastas susisieikimas su didesniais miestais, kur vyksta mokymai. Bet koku atveju, mokytis labiau linkę turintys ankstesnės teigiamos mokymo(-si) patirties, pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą.

Taip pat svarbūs mokymų pasirinkimo kriterijai yra mokymo programos įdomumas ir naudingumas. Darbo užmokesčio padidėjimas, sertifikato įteikimas, mokymasis darbo metu laikomi nelabai svarbiais motyvaciniais veiksniais. Galima daryti prielaidą, kad taip yra dėl pensinio respondentų amžiaus.

Tai kokios yra galimybės kiekvienam įgyti padrąsinančios, motyvuojančios mokymosi patirties? Kaip sužadinti norą mokytis? Ar kiekvienam privalu mokytis? Žvelgiant iš mokymų organizatorių pusės, yra daugybė mokymo(-si) galimybių. Tai kodėl yra manančių, kad trūksta tinkamų, įdomių mokymosi temų ir kursų? Ar reklama nepasiekia potencialių besimokančiųjų? Gal reikia asmeniškų kontaktų? Kodėl vyrai mažiau įsitraukia į mokymąsi? Ar dėl to, kad mokymai daugiausiai planuojami ir vedami moterų?

Gerosios praktikos pavyzdžiai

Žinojimas, mokėjimas yra galia

Ekking er vald

Islandų posakis

Suomija

Stiprumas senyvame amžiuje: sveikatos pratimų programa vyresniesiems, 2005–2009 m.

Tai nacionalinė sveikatingumo programa senyvo amžiaus žmonėms (75–erių ir vyresniems), turintiems judėjimo problemų. Programa skirta kojų raumenų stiprinimui, kūno pusiausvyros gerinimui.

Ši iniciatyva – tai Socialinių reikalų ir sveikatos bei Švietimo ministerijos, Jyväskylä universiteto ir dar kelių parterių bendradarbiavimo rezultatas. Ją rėmė Suomijos Žaidimų automatų asociacija, koordinavo – Amžiaus universitetas.

Programa sudaryta iš 35 projektų visoje šalyje. Vietiniai projektai buvo atsakingi už jėgos ir pusiausvyros pratimų organizavimą, gimnastiką, mankštinimąsi su grupe lauke ir individualiai namuose. Valstybinės ir nevyriausybines organizacijos, privatus sektorius buvo raginami kurti tinklus ir teikti jungtines paslaugas seniems žmonėms, siekiant jų mobilumo ir geresnės savijautos.

Ši programa buvo pristatyta keliuose tarptautiniuose kongresuose, kaip itin sėkmingas vyresniųjų mokymosi ir socialinės integracijos pavyzdys.

http://www.voimaavanhuuteen.fi/sivu.php?artikkeli_id=225

Projektas „Studentai – pensininkai: kartų mokymasis“

Šio projekto tikslas – sukurti integralią mokymosi aplinką ir panaudoti pensininkų bei mokinių kūrybines galias. Mišraus mokymosi metodika leido suderinti kiekvienam asmeniškai tinkamas mokymosi aplinkas, planuoti ir valdyti laiką, naudoti įvairias informacines technologijas ir tuo pačiu metu drauge bendrauti tiesioginių sesijų metu, kartu žaisti, sportuoti, mokytis.

Projekto metu buvo parengta mokymosi medžiaga, kurioje atsispindi naudota metodika ir jos dėka skirtingų kartų įgytos žinios, įgūdžiai ir patirtis.

<http://www.sturet.eu/>

Trečiojo amžiaus universitetas

Trečiojo amžiaus universitetas, įsteigtas 1985 m., yra Atviro universiteto dalis. Jo tikslas – supažindinti pagyvenusius žmones su naujausiais mokslo atradimais ir sudaryti galimybes neformaliai mokytis. Trečiojo amžiaus universitetas – tai susitikimų ir dalijimosi patirtimi vieta. Devyniuose universitetuose mokoma suomių kalbos, penki iš jų vadinami Vidutinio amžiaus universitetais (Aging), o keturi – Pagyvenusių žmonių universitetais (Aged). Åbo akademija koordinuoja beimokančiuosius švediškai kalbančiuose regionuose.

Trečiojo amžiaus universitetas veikia 70 šalies miestų, o taip pat ir užsienyje. 2007 metais universitetą lankė 17000 besimokančiųjų, iš jų – 76 procentai moterų. Universiteto studentais gali tapti visi suaugusieji, nepaisant amžiaus, išsilavinimo, pomėgių. Universiteto lankytojai gali patys sudaryti mokymosi programas, inicijuoti naujų temų atsiradimą ir pan.

Universitetas skatina nuolatinį domėjimąsi aplinkiniu pasauliu, studijomis ir skatina išlikti aktyviais besimokančiais visą likusį gyvenimą.

Kartų susitikimo projektas

Projekto idėja – suburti skirtingų kartų žmones. Jaunimas, nuo 16 iki 22 metų amžiaus, mokė vyresnius naudotis kompiuteriu. Jauniems žmonėms buvo naudinga iš besimokančių nors laikinai tapti mokytojais. Vadovaujami jaunų mokytojų, 11 suaugusiųjų, kuriems buvo virš 50 metų, mokėsi naudotis kompiuteriu ir internetu pagrindų. Mokymosi aplinka buvo jauki, laisva, pritaikyta prie besimokančių poreikių ir galimybių.

Būdas mokyti vyresnius

Vyresniųjų suaugusiųjų mokymas organizuojamas atsižvelgiant į jų amžius ypatumus. Mokymo tempas lėtas, visiems suteikiama galimybė išbandyti teorines žinias praktikoje mokymų metu. Vadovaujantys mokytojai atsakingi už tai, kad kiekvienas gautų individualias konsultacijas ir būtų išlaikomas nuolatinis socialinis kontaktas grupėje. Besimokantiems sudaroma galimybė daugiau bendrauti tarpusavyje, organizuojamos ilgesnės kavos pertraukos.

Islandija

Vestmannaeyjar tęstinio mokymo(-si) centras

Vestmannaeyjar centre kviečiami ir laukiami visi, kuriems virš 60–ies, pabendrauti prie kavos puodelio ir susipažinti su mokymosi galimybėmis, siūlomomis kursų temomis, programomis. 2009 m. Suaugusiųjų švietimo savaitės metu buvo organizuoti trumpi dviejų dienų naudojimosi kompiuteriu kursai. Vėliau buvo surengti dar vieni mokymai didesnei grupei. Paklausūs yra taip vadinami „Išėjimo į pensiją“ kursai, kurių metu mokoma susidoroti su pokyčiais, atsirandančiais pasitraukus iš aktyvaus darbinio gyvenimo dėl sveikatos problemų, ligų, sumažėjusio darbinio krūvio ir pan. Siekianti negąsdinti, o pritraukti daugiau žmonių, buvo pakeistas kursų pavadinimas į „Pokyčių valdymas“. Taip pat populiarūs naudojimosi skaitmeninėmis kameromis ir mobiliais telefonais kursai tiems, kam per 60 metų.

Husavík akademinis centras

Prieš keletą metų, atlikus nuomonių tyrimą, buvo nuspręsta organizuoti tęstinių paskaitų ciklą dirbantiesiems ir visai bendruomenei apie senėjimo procesą ir su juo susijusias problemas bei iššūkius. Nors dalyvių amžius nebuvo aiškiai apibrėžtas, dalyvavo daugiausiai tie, kam virš 55 metų. Buvo kalbama apie maitinimąsi ir dietas, socialinio daudimo paslaugas, sveikatą ir ligas – kaip jų išvengti mankštinatis ir pan. Paskaitos buvo labai populiarios – pritaikė daug, įvairaus amžiaus klausytojų.

Projektas 50 +

Tai Socialinių reikalų ministerijos penkerių metų projektas, skirtas sustiprinti pagyvenusių žmonių vaidmenį darbo rinkoje ir apskritai visuomenėje, skatinat įvairių grupių dialogą, siekiant vyresnio amžiaus žmonių integracijos ir gerbūvio.

Projektas skirtas susipažinti su galimomis kliūtimis darbo rinkoje vyresniajame amžiuje. Spartūs pastarųjų metų technologiniai–informaciniai pokyčiai reikalauja naujų darbo įgūdžių ir kvalifikacijų. Jaunimas į darbo rinką patenka jau turėdamas atnaujintas žinias ir šiuolaikiškus gebėjimus, o vyresniems reikia juos atnaujinti, o kai ko mokytis iš naujo. Jie nuogaustauja, kad atsilikdami nuo gyvenimo, gali būti greitai pakeisti jaunų žmonių.

Tačiau vyresniųjų aktyvus dalyvavimas darbo rinkoje yra labai svarbus dėl keleto priežasčių:

- Vyresnieji yra puikūs darbinės patirties perdavimo pavyzdžiai ir gali būti jaunųjų mentorais.
- Jie yra sukaupę konkrečios įstaigos „istoriją“ ir patys tapę jos dalimi, skyrę jai didžiąją gyvenimo dalį.
- Vyresnieji gali padėti greičiau ir be įtampos įsijungti į darbo kolektyvą.

Savo ruožtu, jaunesnieji gali vyresniems padėti greičiau įsisavinti naujas technologijas ir neatsilikti nuo pokyčių, drauge dalyvauti įvairiuose mokymuose.

Kaip darbdaviai ir darbo birža gali paremti pagyvenusių žmonių dalyvavimą darbo rinkoje?

- Įvertinti vyresnio amžiaus darbuotojų žinias ir įgūdžius.
- Padėti darbuotojams įsisavinti naujus darbo būdus, kurie sumažintų įtampą ir padidintų pasitenkinimą darbu.
- Turėti omeny, kad vyresnio amžiaus darbuotojai gali įgyti naują vaidmenį organizacijoje – mokyti naujus darbuotojus ir integruoti juos.
- Sudaryti galimybes jiems mokytis kompiuterinio raštingumo.
- Teikti informaciją apie kursus ir mokymus, kuria galėtų pasinaudoti vyresnio amžiaus darbuotojai.;
- Bendradarbiaujant su valdžios institucijomis, skatinti vyresnio amžiaus žmonės dirbti, o darbdavius – išlaikyti vyresnio amžiaus darbuotojus. Tai leis išvengti svarbių žinių ir patirties praradimo darbe.

Rutulio stūmimas Isafjordur

Rutulio stūmimo aikštelė buvo atidaryta 2008 m. netoli pagyvenusių žmonių namų Isafjordur. Buvo įrengta 80 metrų jauki aikštelė, kuria naudojosi ne tik vyresnio amžiaus žmonės, bet ir kiti bendruomenės nariai. Šia sveikatos programa patenkinti visi joje dalyvaujantys.

Projektas „Parama – drabužiai“

Patreksfjordur miestelio Westfjords regiono senjorai mezgė ir rinko megztinius, šalikus, kepures, kojines, antklodes Raudonojo Kryžiaus organizacijai, kuri vėliau juos siuntė Afrikos vaikams. Siuntos buvo labai dailios ir „šiltos“ – ne tik dėl medžiagos, bet taip pat ir dėl įdėtų jausmų.

Lietuva

Pilotiniai projekto kursai Šiuolaikinių didaktikų centre

Pilotinio kurso idėja gimė atlikus senjorų mokymosi lūkesčių tyrimus. Dauguma jų minėjo mėgstantys skaityti įvairaus pobūdžio tekstus, todėl jiems buvo pasiūlyta mokymo programa „Pasidalykime skaitymo džiaugsmu“. Mokymų metu buvo siekiama išbandyti efektyvius skaitymo ir dalijimosi juo strategijas, kuriant džiaugsmingą, jaukią ir malonią mokymosi aplinką. Pilotinis kursas buvo išbandomas Vilniuje, šv. Kryžiaus namuose ir Trakų švietimo centre. Iš viso mokymuose dalyvavo 26 senjorai, iš jų – 22 moterys. Dalyvių amžius svyravo nuo 60 iki 79 metų.

Mokymų temos – asmeninė skaitymo vertė ir patirtis, įvairios skaitymo ir dalijimosi juo strategijos. Mokymų dalyviai dirbo ir individualiai, ir grupėse, pristatė save kaip skaitytojus, teikė pasiūlymus kitiems, rekomendavo bei reklamavo skaitomas knygas. Senjorai taip pat diskutavo, kaip sudominti skaitymu jaunas žmones.

Pilotinis kursas buvo sėkmingas, nes pateisino ir dalyvaujančiųjų ir organizatorių lūkesčius. Senjorams patiko mokymų atmosfera, lektorių darbas, galimybė dalytis asmenine patirtimi, malonus bendravimas ir bendradarbiavimas. Ateityje jie norėtų kursų sveikatos, dvasinio tobulėjimo, istorijos temomis.

Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“

Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“, įsikūrusi 1991 m., organizuoja klubinę veiklą, propaguoja užsiėmimus pagal pomėgius, savišvietą, sveiką gyvenseną, plėtoja savitarpio pagalbą, šalpą, slaugą, globą ir labdarą, palaiko ir diegia tautines tradicijas.

Visuose rajonuose įsteigtos 54 „Bočių“ bendrijos vienija apie 41000 narių. Daugiausiai narių sąjunga vienija Kaune, Panevėžyje, Klaipėdoje, Šakiuose bei Vilniuje. Ši sąjunga 2007 m. įgyvendino iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamą projektą „LPS „Bočiai“ narių kompiuterinio raštingumo ugdymas“. Projektas buvo vykdomas pagal Lietuvos Respublikos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) antrojo prioriteto „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 2.2 priemonę „Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių ugdymas“. Nemokami kompiuterinio raštingumo kursai „Bočių“ nariams buvo suorganizuoti dvidešimtyje šalies savivaldybių. Kursuose vyresniojo amžiaus žmonės buvo mokomi 3–4 kartus per savaitę. Paskaitas skaitė patyrę pedagogai. Senoliai kursų metu mokėsi rašyti, spausdinti, daryti lenteles, naudotis internetu, gauti ir išsiųsti elektroninius laiškus.

Gautos kompiuterinio raštingumo teorinės žinios ir įgyta praktinė naudojimosi informacinėmis

technologijomis patirtis padidino vyresniojo amžiaus žmonių konkurencingumą darbo rinkoje bei jų socialinę integraciją.

Projekto metu 1500 „Bočių“ narių buvo apmokyti pagal ECDL kompiuterinio raštingumo programą. Visi kursų išklausę dalyviai gavo pažymėjimus, o pageidaujantieji gauti tarptautinį ECDL kompiuterinį raštingumą patvirtinantį pažymėjimą, laikė papildomus egzaminus.

<http://www.socmin.lt/index.php?2007377022>

Socialinė integracija teatro ir muzikos pagalba mokantis Europos kalbų

Šis projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos ir vyko VšĮ „Savanorių centras“ patalpose. 2007–2009 m. įgyvendinamame projekte dalyvavo Vilniaus miesto senjorai, kurie buvo skatinami įsitraukti į aktyvų mokymosi procesą, dalytis patirtimi ir domėtis savo ir kitų šalių kultūra. Projekto tikslas – socialinė integracija, skatinant motyvaciją mokytis Europos kalbų bei domėjimąsi lingvistine bei kultūrine įvairove teatro ir muzikos pagalba. Kiekviena šalis–partnerė išrinko savo šalies liaudies pasaką ir/arba liaudies dainą. Pagal pasakas buvo rašomos pjesės, verčiamos į anglų kalbą ir pagal jas buvo pastatyti tarptautiniai spektakliai. Vaidmenis kiekvienos šalies besimokantieji repetavo namuose, savo veiksmus nuotoliniu bendravimu derindami su partneriais.

Tarptautiniai susitikimai prasidėjo nuo dainų vakaro. Įvairių tautų dainos buvo dainuojamos originalo kalba. Kitomis susitikimo dienomis tarptautinės trupės, susidedančios iš vietinių ir atvykusiųjų besimokančiųjų, repetavo ir vaidino

pjeses. Dalyviai iš įvairių šalių repetavo, vaidino ir bendravo angliškai, lavindami kalbėjimo, klausymo ir supratimo įgūdžius.

Mokydamiesi kalbos, dainuodami ir vaidindami, žmonės tuo pačiu gilino žinias apie muziką ir teatrą. Folklorinė medžiaga skatino domėtis kitų šalių istorija, papročiais, tradicijomis ir kultūra.

http://www.jolingva.lt/?_nm_mid=TIN3d0xEQXNNQ3d3&_nm_lid=0&session=no

Rietavo liaudies teatras

Dirbti kolektyvas pradėjo 1956 m., kai į Rietavo kultūros namus atėjo režisierius Steponas Eigirdas.

Pirmoji dramos būrelio suvaidinta pjesė buvo Audronašos „Nelaukta viešnia“, pirmasis stambus veikalas – P. Vaičiūno „Patriotai“. Kolektyvo dvidešimtmečio proga pastatytas J. Baltušio „Gieda gaideliai“. 1976 m. Rietavo dramos kolektyvui suteiktas liaudies teatro vardas. Pirmasis jau liaudies teatro pastatymas – Jono Mackonio „Ledi Makbet iš Akmenės“.

Rietavo teatras yra „Žemaičio“ prizo laimėtojas, „Kauno rampos“, „Atspindžių“, kitų teatrinių respublikinių bei regioninių švenčių dalyvis.

Šalia suaugusiųjų trupės dirba ir vaikų dramos studija, kuriai vadovauja Zita Narmontienė. Ji prieš devynerius metus inicijavo gražią „Teatro dienų Rietave“ šventę, kuri tapo tradicine ir labai mėgiama Rietave.

Anksčiau repeticijos vykdavo Rietavo kultūros namuose, o dabar norintieji vaidinti susiburia Rietavo Oginskių muziejuje. Repeticijos vyksta pagal žmonių galimybes ir poreikius, jiems labiausiai prieinamu laiku. Susirenka 20–30 žmonių.

Stepono Eigirdo iniciatyva yra sukurta 70 spektaklių, suvaidinta šimtai spektaklių visuose Plungės rajono kultūros namuose ir ne viename Lietuvos mieste ar miestelyje.

Kompiuterinis raštingumas pagyvenusiems žmonėms Takuose

Trakų Švietimo centras, įsteigtas 2003 m., per savo gyvavimo metus sukūrė, dalyvavo ar prisijungė prie įvairių projektų, kurie padėjo ne tik Trakų rajono gyventojams, bet ir kitiems Lietuvoje gyvenantiems žmonėms. Vienas iš tokių projektų – kompiuterinio raštingumo mokymai kaimo gyventojams. Projektas įgyvendintas Elektrėnų, Birštono, Trakų rajono, Širvintų rajono ir Kaišiadorių rajono savivaldybėse ir skirtas šių savivaldybių gyventojų kompiuteriniam raštingumui didinti. Mokymų dalyvių amžius svyravo nuo 16 iki 64 metų. Mokymų trukmė – 32 akademinės valandos. Išklausiusiems šį kursą buvo išduoti ECDL pažymėjimai. Trakų rajone atsirado nemažai norinčiųjų tobulinti savo žinias ar išmokti naudotis kompiuteriu ir įvairiomis kompiuterinėmis programomis. Daugiau nei pusė iš panorusių dalyvauti kursuose (150) buvo vyresnio amžiaus žmonės.

Taip pat vienas iš itin sėkmingų projektų – mokymai Trakų rajono savivaldybės įstaigų ir administracijos darbuotojams, vykdyti 2006-2008 m. Trakų Švietimo centro patalpose jie mokėsi pagal 5 programas: savivaldybės plėtros, viešojo administravimo, socialinių gebėjimų, darbo su kompiuteriu įgūdžių, užsienio kalbų. Vienas asmuo galėjo dalyvauti ne daugiau kaip trijose programose. Kiekvienai mokymų programai pagrindiniai atrankos kriterijai buvo mokymo temos aktualumas ir svarba einant pareigas. Kvalifikacijos kėlimo pažymėjimus gavo apie 400

darbuotojų, iš kurių daugiau nei pusė buvo 55-erių ir vyresnio amžiaus žmonės.

Dalyvaudami savivaldybės plėtros mokymo programoje darbuotojai sukūrė Trakų rajono viziją iki 2015 m. Anglų ir vokiečių kalbos kursuose kiekvienas buvo apmokomas pagal atskirą užsienio kalbos lygį. Užsienio kalbų mokymo programos rezultatas – į anglų ir vokiečių kalbas išversta savivaldybės internetinio puslapio www.trakai.lt informacija, aktuali užsieniečiams.

Kompiuterinių įgūdžių programą sudarė 2 kryptys: kompiuterinio raštingumo mokymai, siekiant gauti Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą ir maketavimo mokymai.

Vienas dar tik iš pradedamų įgyvendinti projektų – „Į besimokančią informacinę visuomenę“, kurį parengė Trakų rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga Švietimo centras. Programa skirta rajono mokytojams, profesijos mokytojams ir dėstytojams, norint jiems sudaryti palankias mokymuisi visą gyvenimą sąlygas. Įgyvendinant projekto tikslus ir uždavinius, rajone bus vykdomos šios kvalifikacijos tobulinimo programos: kompiuterinio raštingumo, anglų kalbos, ekonomikos, verslumo, andragogikos pagrindų, darbas su specialiųjų poreikių ir neįgaliaisiais vaikais, „iškritusiais“ iš bendrojo mokymo sistemos mokiniais. Projektas įgyvendinamas Trakuose, Lentvario mieste bei Trakų rajono gyvenvietėse: Aukštadvaryje, Onuškyje, Rūdiškėse, Paluknyje. Tikimasi, kad projekto įgyvendinimo metu naujų žinių, gebėjimų, įgūdžių įgis 610 rajono pedagogų. Iš jų daugiau nei pusė – vyresnio amžiaus mokytojai.

Pakruojo pagyvenusių žmonių klubas „Sidabrinė gija“

Pakruojo mieste yra įsikūręs pagyvenusių žmonių klubas „Sidabrinė gija“, savo veiklą pradėjęs 1996 m. Šiuo metu jame yra 82 nariai, atvykstantys ne tik iš Pakruojo miesto, bet ir iš rajono kaimų. Klube lankosi senjorai nuo 60 metų, vyriausia narė – 82 metų. Senjorai renkasi kartą per mėnesį kultūros namuose, Pakruojo seniūnijos salėje arba Pakruojo moterų draugijos „Seklyčią“ patalpose. Susitikimai vyksta 7–8 kartus per metus. Vyksta šviečiamojo pobūdžio paskaitos, kurias veda gydytojai, notariai, SODROS, Socialinės rūpybos specialistai. Klube lankėsi ir rajono literatai, poetai, kompozitoriai, knygų leidėjai. Klubo nariams labiausiai patinka lektorių–praktikų pokalbiai, pagrįsti pavyzdžiais, o ne teorija. Temas paskaitoms pasirenka patys klubo nariai – metų pradžioje aptaria, kokios yra aktualios problemos, sudaro paskaitų planą ir dirba pagal jį.

Klubo nariai bendrauja su Vilniaus ir Šiaulių miestų, Kėdainių, Joniškio, Ukmergės, Anykščių senjorų klubais, taip pat su Linkuvos pagyvenusių žmonių klubu „Pabūkime kartu“, Balsių kaimo „Šviesuolių“ klubu, Baisogalos senjorais.

„Sidabrinės gijos“ senjorai kartą per metus išvyksta į ekskursijas, yra aplankę Nidą, Trakus, Ignalinos nacionalinį parką, Panemunės pilis, Mosėdį, Palangą. Išvykų metu jie ne tik aplanko žymias vietas, bet ir stengiasi kuo daugiau sužinoti apie jas.

Senjorai taip pat draugauja su darželio „Saulutė“ auklėtiniais, organizuoja talkas, rengia Tarptautinės pagyvenusių žmonių dienos paminėjimą, Kalėdines, Velykines vakarones, kurių metu prisimena senovės lietuvių papročius.

Skaitymo pamokos Veisiejų socialinės globos namuose

Veisiejų socialinės globos namų darbuotojams ir gyventojams, kurių daugumai jau virš 60–ties, kilo idėja pasidalyti skaitymo patirtimi ir aptarti mėgiamas knygas. Gyventojai kartą per savaitę renkasi svetainėje ir popietėmis skaito mėgstamas knygas, skaito kitiems, dalijasi savo mintimis apie perskaitytus tekstus, diskutuoja. Dažniausiai renkasi 10–12 žmonių grupę; sunkiau judantiems padeda socialiniai darbuotojai. Kartais globos namų darbuotojai skaito visai grupei, tačiau dažniausiai seneliai skaito vieni kitiems. Turintys regėjimo sutrikimų, pasakoja ir klausosi kitų. Kiekvienas turi galimybę kūrybiškai ir prasmingai praleisti laiką malonioje aplinkoje.

Šventojo Kryžiaus namai

Šv. Kryžiaus namai Vilniuje, kuriuos įsteigė ir globoja Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienės seserys, į bendraminčių grupes kviečia burtis senjorus – pensinio amžiaus žmones, kurie, baigę aktyvų savo gyvenimo periodą, dar nesijaučia sudėję ginklų ir tikisi bei moka šį brandų gyvenimo tarpsnį papuošti gražia bendryste, naujais gebėjimais, miela bendraminčių draugija.

Grupėms vadovauja socialinė darbuotoja, teologė. Programa yra laisva, lankytojams nereikia prisiimti jokių nuolatinių įsipareigojimų.

Kiekvienas susitikimas yra vis kitoks, atsižvelgiama į visų poreikius, pageidavimus. Pirmoji programos dalis – vadinamieji dvasiniai pokalbiai įvairiais tikėjimo klausimais. Kartais senoliai dalyvauja bendroje maldoje. Po šios dalies dar yra skiriamas laikas laisvam bendravimui prie arbatos puodelio. Kita programos dalis – tris kartus per savaitę vykstantys kompiuteriniai kursai, kurių tikslas – suteikti grupių dalyviams kompiuterinio raštingumo pagrindus, nes vyresnio amžiaus žmonės tuo labai domisi, šie įgūdžiai neabejotinai yra reikalingi, bet dažniausiai senjorai neturi galimybės išmokti to patys. Senoliai mokomi paprasčiausių dalykų – naudotis Word programa, internetu. Paskui šv. Kryžiaus namai suteikia galimybę naudotis internetu, kai jiems to prireikia.

Šv. Kryžiaus namai taip pat rengia prancūzų ir vokiečių kalbos kursus. Juos veda vienas iš senjorų – buvęs dėstytojas, kuris su malonumu savanoriškai pamoko kitus senjorus kalbų. Šiuos kursus daugelis taip pat lanko labai noriai.

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2005-11-08-senatves-slenkstis-kad-nesijustumete-vienisi/30158>

Norvegija

Vairuok 65–erių ir daugiau

Tai mokymo programa vyresniems nei 60 metų amžiaus asmenims, norintiems atnaujinti vairavimo žinias ir įgūdžius. Daugelis vyresnio amžiaus žmonių jaučiasi nesaugiai keliuose, todėl mokymais siekiama jiems padėti įgyti pasitikėjimo tiek vairuojant, tiek judant pėsčiomis. Ši populiari programa remiama Norvegijos viešųjų kelių administracijos. Programos pagrindą sudaro teoriniai kursai, tačiau norintieji turi galimybę ir pasipraktikuoti.

Programoje pabrėžiama, kad iš dalyvaujančių nesirengiama atimti vairavimo pažymėjimų, jei jie mokymų metu suklystų. Automobilis yra labai svarbi susisiekimo priemonė vyresniajame amžiuje. Jis suteikia laisvę spręsti, kur, su kuo ir kaip praleisti laisvalaikį, kur nuvažiuoti ir ką pamatyti. Tai ypač svarbu šiais laikais, kai šeimos nariai nutolę vieni nuo kitų ir negali dažnai vienas kito aplankyti, o taip pat ir pagrindiniai prekybos centrai yra įrengti nuošaliau nuo miestų centrų.

„Seniornett“ – senjorų tinklas

„Senjorų tinklas“ – tai nevyriausybinė organizacija, siekianti įtraukti vyresnius į elektroninio pasaulio tinklą, padėti naudotis kompiuteriu ir internetu. Organizacijos veikla ne tik skirta pagyvenusiems žmonėms, bet yra jų pačių ir administruojama. Joje dirba savanoriai. Organizacijos darbą remia vyriausybė, B. Geitso fondas, telekomunikacijų kompanijos ir keletas nevyriausybinių organizacijų. Veikia 75 regioniniai mokymo centrai–klubai, kuriuose susitinkama, bendraujama, mokomasi, dalijamasi žiniomis ir patirtimi. „Seniornett“ yra Suaugusiųjų asociacijos narys.

Trečiojo amžiaus universitetas

Kaip ir kitose šalyse, tai labai populiari organizacija Norvegijoje. Šalyje veikia 80 vietinių grupių, pasivadinusių įvairiais vardais: „U3A“, „Pensininkų akademija“, „Pensininkų universitetas“, „Senjorų universitetas“, „Tęstinio mokymosi akademija“ ir kt. Visų šių organizacijų misija – būti apsikeitimo žiniomis ir socialinių kontaktų forumu. To siekiama organizuojant

paskaitas aktualiomis mokslo, kultūros temomis, keliones po Norvegiją ir kitas šalis. Veiklos programas rengia vietiniai komitetai. Kai kurios organizacijos yra Liaudies universitetų dalis, kai kurios – nepriklausomos. Nariais gali tapti visi pageidaujantys, paprastai tai būna žmonės virš 60 metų amžiaus. Pasitaiko atvejų, kai dėl lektorių populiarumo, didelio dalyvaujančiųjų skaičiaus, norintiems įsijungti į organizacijos veiklą, tenka kurį laiką tenkintis kandidatų į organizacijos nariu statusu.

Senjorų centrai

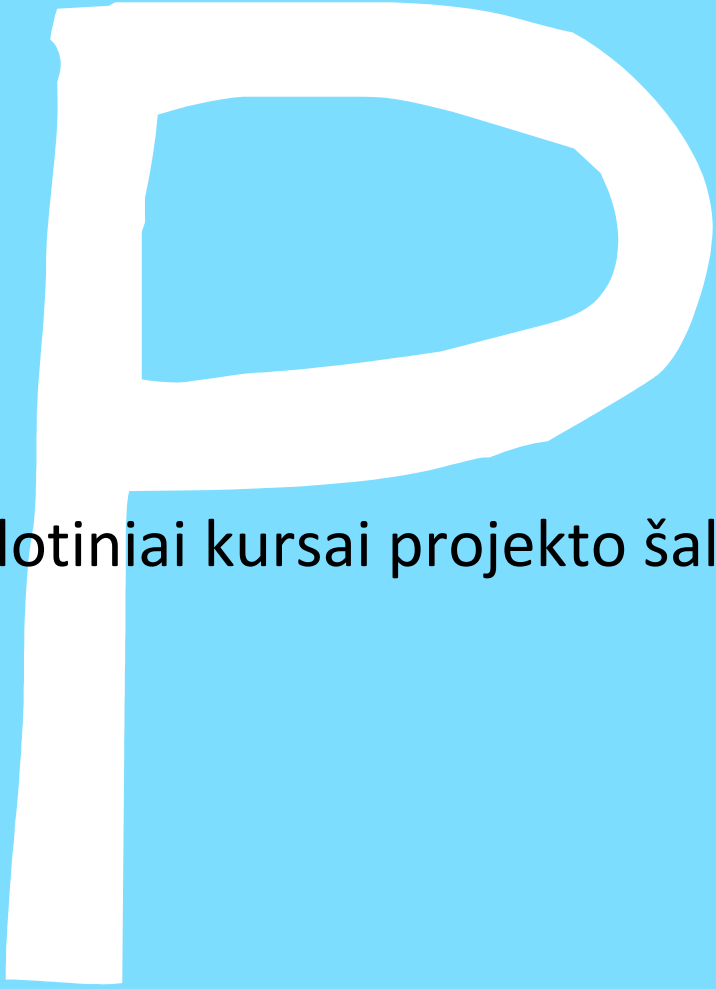
Senjorų centrai – tai integrali savivaldybių socialinės rūpybos sistemos dalis. Kartais jie yra remiami tokių savanoriškų organizacijų kaip Raudonasis Kryžius, Norvegijos sveikatos asociacija ir kt. Centrų tikslas – socialinės atskirties prevencija ir fizinės bei psichinės senjorų sveikatos palaikymas. Centre teikiama informacija apie socialinę pagalbą, kitas paslaugas, o taip pat ir neformaliai bendraujama tarpusavyje.

Galima išgerti kavos, paskaityti laikraščius, nusipirkti pietus ir parsinešti namo, taip pat dalyvauti organizuotose veiklose (rankdarbiai, šachmatai, bridžas, liaudies šokiai, joga, pilatesas, pasivaikščiojimai lauke, ekskursijos ir kt.). Taip pat yra organizuojami atskiri užsiėmimai vyrams ir moterims. Kadangi centrai veikia lokaliai, tai labai svarbu žmonėms, norintiems mokytis ir turiningai leisti laisvalaikį, bet negalintiems vykti toli nuo namų. Centrų lankytojų amžius – nuo 60 iki 90 metų.

Norsk Senter for Seniorutvikling centras

Tai mokymo centras, inicijuotas danų liaudies aukštesniosios mokyklos ir įsteigtas 1979 m. Norvegijos moterų sveikatos asociacijos ir Norvegijos sveikatos asociacijos iniciatyva. Jo veiklos pradžia – tai finansinės paramos teikimas negalintiems atostogauti dėl lėšų stygiaus. Daugiau nei 2000 senjorų iš visos šalies kiekvienais metais dalyvauja centro veiklose, jų mokymus dažnai remia darbdaviai. Senjorai dalyvauja 3–5 dienų kursuose „Pasirengimas pensijai ir gyvenimui senyvame amžiuje“. Kursų temos – finansinis, pensijinis draudimas, maitinimasis ir dietos, fizinis aktyvumas ir kt. Centras taip pat siūlo savo paslaugas savivaldybėms, senjorų taryboms.

Pilotiniai kursai projekto šalyse

Mokymasis tai ne pasirengimas gyvenimui, tai pats gyvenimas

Menntun er ekki undirbúningur fyrir lífi . Hún er lífi sjálf

islandų posakis

Projekto metu kiekviena partnerinė organizacija kūrė, planavo, reklamavo ir organizavo kursus, kurie buvo parengti atsižvelgiant į tyrimų duomenis bei senjorų pageidavimus. Pateikiame trumpus jų aprašymus

Word programos pagrindai senjorams, Norvegija

Mokymuose dalyvavo 8 senjorės moterys. Amžius – nuo 50 iki 79 metų. Kursai buvo reklamuojami organizacijos tinklapyje, laikraštyje, kai kurie apie juos sužinojo iš draugų.

Mokymai vyko Oslo Liaudies universitete dienos metu. Atvykti buvo labai patogu, nes universiteto patalpos yra centre, važiuoja autobusai, tramvajai. Mokymų vietos patogumas buvo viena iš kursų pasirinkimo sąlygų, paminėtų senjorų apklausose.

Kursuose nebuvo daug dalyvių, nes lektorius norėjo skirti individualų dėmesį kiekvienam dalyviui ir įvertinti jų pažangą. Iš patirties žinoma, kad svarbu „nepamesti“ nė vieno, nes dėmesio trūkumas mažina motyvaciją toliau dalyvauti mokymuose. Tai ypač svarbu mokant naujų informacinių technologijų. Kaip parodė vertinimai, tai iš tikrųjų buvo labai svarbi šių kursų sėkmės sąlyga. Dalyviai džiaugėsi skiriamu dėmesiu, aiškiu kurso pristatymu pradžioje, lėtu tempu, profesionaliu mokytoju. Mokytojas tai pat džiaugėsi grupe, nes dirbti buvo nesunku, dalyviai buvo pozityviai nusiteikę, motyvuoti ir pilni entuziazmo. Vyresniųjų auditorija yra labai šilta ir sociali.

Dalyviai pažymėjo, kad jiems patiko geras bendravimas ir santykiai tarp mokytojo ir besimokančiųjų; mokytojas buvo įkvepiantis, motyvuojantis, kantrus.

Mokymų tikslas – išmokti Word programos pagrindų malonioje darbinėje aplinkoje – buvo sėkmingai pasiektas. Dalyviai taip pat norėtų mokytis naudotis internetu bei nuotraukų ir paveikslų redagavimu.

Kartų palikimas, Islandija

Tyrimo rezultatai parodė, kad senjorai tikisi ne tik įdomių, bet ir naudingų kursų. Kas tai galėtų būti be kelionių, kurios paprastai patenkina visų lūkesčius? Gerai pagalvojus, gimė idėja išmokyti vyresnius užrašinėti savo atsiminimus, kad jais galėtų pasidalyti su jaunesniais, kad atsiminimai išliktų ateinančioms kartoms. Taip atsirado kursas „Kartų palikimas“. Mokymuose dalyvavo 12 asmenų – 4 vyrai ir 8 moterys. Anksčiau jie nebuvo dalyvavę mokymuose ir tai jiems buvo nauja patirtis. Todėl norėta jiems sukurti ypač jaukią mokymosi aplinką, kurioje daug šviesos, ramu, patogu dirbti, visą laiką galima įsipilti kavos ir gauti užkandžių, pabendrauti ir darbo, ir pertraukų metu. Centro darbuotojai pertraukų metu taip pat prisijungdavo prie dalyvių, teiraudavosi, kaip jiems sekasi.

Kursų tikslas – išmokyti įvairiais būdais užrašyti savo prisiminimus, gyvenimo istorijas – kaip biografijas, atsiminimus, esė, publicistiką ir pan. Kursų metu taip pat buvo mokoma naudotis papildomais šaltiniais, dokumentuoti medžiagas, naudotis kompiuterio Word programa. Įdomu tai, kad tuos pačius įvykius skirtingi žmonės skirtingai prisimena ir interpretuoja.

Kursas buvo labai sėkmingas, puikiai įvertintas visų dalyvių ir mokytojos. Ji džiaugėsi aktyvia, motyvuota ir draugiška grupe. Dalyvių entuziazmas paakino toliau tobulinti kursų programą, panaudojant dalyvių atsiminimus,

užrašus radijo laidoms ar tiesiog įrašant į audio priemonės. Sukaupta medžiaga yra saugoma archyve, kad bet kuriuo metu ją galėtų pasinaudoti visi norintys.

Dalyviai džiaugėsi ne tik pačiais mokymais, bet ir tarpusavio bendravimu bendraamžių grupėje. Centru buvo puiki galimybė išbandyti kažką naujo, sukurti naują produktą. O taip pat ir pritraukti daugiau kursų dalyvių bei patiems pasimokyti iš jų.

Susipažinimas su interneto galimybėmis, Suomija

Kurso tikslas – susipažinti su interneto panaudojimo galimybėmis, tokiomis, kaip pavyzdžiui Skaipas, internetinė televizija, žaidimai, nuotolinis mokymasis. Buvo organizuoti kursai 10 dalyvių, siekiant kuo individualesnio mokymo. Organizatoriai norėjo, kad grupę sudarytų vyresnio amžiaus žmonės, jau turintys IT pradmenis.

Buvo numatyti 5 užsiėmimai, nes apklausa parodė, kad žmonės nenori dalyvauti ilgai trunkančiuos kursuose. Mokymai vyko organizacijos patalpose Ikaalinene. Kursai buvo reklamuoti išsiunčiant asmenines pakvietimo korteles asmenims iš tikslinės grupės, turinčius kompiuterinių žinių pagrindus. Tokia kursų reklama pasirodė sėkminga, nes grupė buvo lengvai surinkta (sėkmė ne visada garantuota, nes mieste yra tik apie 7000 gyventojų ir senjorams siūloma daug įvairių užsiėmimų).

Grupėje buvo lygiai vyrų ir moterų (5+5) – tai truputį nustebino, nes statistika rodo, kad moterys dažniau nei vyrai dalyvauja mokymuose. Dalyvių amžiaus skirtumas buvo gana didelis. 38 proc. dalyvių buvo 70–74 metų, 25 proc. – 60–64 metų. Dauguma dalyvių dalyvavo visuose

užsiėmimuose. Pagrindinė mokytoja buvo vadinama turore, nes ji priklausė tai pačiai tikslinei grupei – jai buvo 58-eri. Socialinės media užsiėmimus vedė jaunesnė dėstytoja. 63 procentai dalyvių nurodė, kad jos abi dirbo puikiai. Viena iš kurso naujovių buvo ta, kad dėstytoja (arba tutorė) nedavė dalyviams jokios spausdintos mokymo medžiagos, visa reikiama informacija buvo imama iš Interneto. Dauguma (75 proc.) besimokančiųjų nurodė, kad tai buvo gerai. Atsakymas galėjo būti šiek tiek kitoks, jei besimokantieji būtų buvę pradedantieji.

Užsiėmimai vyko po pietų, nuo 13.00 iki 15.30. 7 asmenys tokį užsiėmimo laiką (taip pat ir patalpas bei įrangą) įvertino gerai arba labai gerai. E-mokymasis buvo įdomus daugumai besimokančiųjų ir atitiko jų poreikius. Dauguma respondentų mano, kad galės panaudoti įgytas žinias.

Besimokantiems patiko mokymasis drauge, jie galvoja, kad tai buvo ne tik smagu, bet ir naudinga. Jie jautė galintys kaskart išmokyti kažko naujo iš savo kolegų ir dėl to mokymasis buvo įvairiapusis. Taip pat buvo paminėta, kad toks mokymosi būdas turi būti tęsiamas ir plėtojamas, mokymasis kartu turi būti „pilietinė teisė“, remiama vyriausybės (pavyzdžiui taikant nuolaidų lengvatas).

Dėstytojos nuomone, visi dalyviai domėjosi IT, turėjo teigiamą požiūrį į mokymąsi, grupės dinamika buvo gera. Besimokantieji teigiamai įvertino mokymosi bendradarbiaujant idėją. Nors dalyvių IT žinios buvo nevienodo lygio, jie visą laiką vienas kitam padėjo. Tai, kad dauguma dalyvių jau buvo pažįstami, taip pat skatino bendradarbiavimą. Yra daug lengviau paprašyti pagalbos iš draugo. Dalyviai netgi ne kursų metu sisisiekdavo per Skaipą, taigi grupės dinamika veikė iš tiesų. Galima teigti, kad dauguma žmonių,

dalyvaujančių kursuose apskritai gyvenime yra socialūs ir aktyvus. Kavos pertraukos taip pat buvo paminėtos kaip teigiamas kursų dalykas. Po baigiamojo kurso įvertinimo dalyvių buvo teirautasi, kokie kiti kursai būtų jiems įdomūs. Dauguma respondentų domėjosi IT mokymais, paminėjo specialias programas, tokias kaip genealogijos. Pagidaujamų kursų sąrašas taip pat buvo fizinis lavinimas senjorams. Kažkas pažymėjo, kad tikėtų bet kokie mokymai, organizuoti su „sveiku protu“. Tikriausiai turėta omeny praktinis kursų pobūdis.

Skaitykime ir dalykimės skaitymo džiaugsmu, Lietuva

Mokymai „Skaitykime ir dalykimės skaitymo džiaugsmu“ vyko šv. Kryžiaus namuose Vilniuje ir Trakų švietimo centre. Mokymuose dalyvavo 26 senjorai (12 Vilniuje ir 14 Trakuose) nuo 50 iki 80 metų. Kursų tikslas – paskatinti dalyvius dalytis skaitymo patirtimi, įspūdžiais, išbandyti įvairius perskaitytų tekstų pristatymo būdus ir skaitymo strategijas.

Dalyviai apie mokymus sužinojo iš draugų, pažįstamų, internete ir įstaigose, kur vyko mokymai.

Lektorė pirmą kartą dirbo su pagyvenusių žmonių grupe, todėl skyrė daug laiko pasirengimui (planavimui, medžiagos paieškai). Mokymų metu ji nesusidūrė su jokiais problemomis, išskyrus laiko valdymą, nes senjorams patiko šnekėti, bendrauti ir dalytis įspūdžiais. Pasak lektorės, dalyviai buvo maloniai nustebinti, kad galima dar ką nors nauja sužinoti apie literatūrą, skaitymą. Iš pradžių senjorai manė, kad seminario metu bus mokoma skaityti ir tai jiems atrodė neaktualu.

Mokymų metu dalyviams labiausiai patiko išsakytos mintys, diskusijos, bendravimas, dalijimasis nuomonėmis ir patirtimi, betarpiškumas, medžiagos išdėstymas ir lektorės profesionalumas, taktiškumas, nuoširdumas ir nuoseklumas. Taip pat dalyviai liko patenkinti ir medžiagos kokybe ir kiekiu, bei mokymų organizavimu. Mokymai atitiko dalyvių lūkesčius. Dalyviai turėjo vos vieną pasiūlymą, ką galima būtų keisti, vykdant panašius mokymus ateityje – geriau apgalvoti, kaip pristatyti mokymus senjorams.

Lektorei, dirbant su šiomis grupėmis buvo sunkiausia suderinti gana skirtingus senjorų interesus, bei moderuoti diskusijas, kad visi spėtų pasidalyti svarbiausiomis mintimis.

Abi grupės, nors mokymų tema ta pati, buvo labai skirtingos, skyrėsi dalyvių interesai ir gyvenimiška patirtis, domėjimosi sferos. Galima būtų daryti prielaidą, kad sostinės gyventojai senjorai labiau linkę domėtis dvasinėmis temomis, o kaimo vietovės senjorai – sveikatingumo, politikos ir kitomis temomis. Tai gali būti priežastis to, kad sostinės senjorų visuomeninis užimtumas didesnis.

Senjorai norėtų mokytis, todėl juos domina panašūs į šiuos mokymai sveikatingumo, istorijos, dvasinio tobulėjimo, bendravimo gebėjimų lavinimo, istorijos, politikos bei mokslo pasiekimų, paauglių auklėjimo temomis.

Priedas

Gyveni ir mokaisi

• Oppia ik ä kaikki

suomių ir lietuvių posakis

KLAUSIMYNAS

Mieli respondentai,

šis klausimynas yra dalis 2008–2010 m. įgyvendinamo projekto „Vyresnieji +: „auksiniai“ senjorų mokymosi pavyzdžiai“. Projektu siekiama apklausti vyresniojo amžiaus besimokančius suaugusiuosius, sužinoti jų mokymosi motyvą, mėgstamas mokymosi formas, domėjimosi sritis. Projekto metu surinkta medžiaga bus apibendrinta ir paskelbta metodinėje priemonėje suaugusiųjų švietimo organizatoriams ir vykdytojams.

Anketa yra anoniminė, todėl tikimės nuoširdžių atsakymų.

1. Jūsų lytis:

- ☐ vyras
- ☐ moteris

2. Jūsų amžius:

- ☐ 55-59
- ☐ 60-64
- ☐ 65-69
- ☐ virš 70

3. Jūsų išsilavinimas:

- ☐ pradinis
- ☐ vidurinis
- ☐ universitetinis / neuniversitetinis
- ☐ kita (įrašykite) _____

4. Jūs esate (ir kaip ilgai?):

- ☐ dirbantis _____
- ☐ pensininkas _____
- ☐ bedarbis _____
- ☐ kita (įrašykite) _____

5. Gyvenate:

- ☐ mieste
- ☐ miestelyje / kaime

6. Labiausiai mėgstate (galite pažymėti ne vieną variantą):

- ☐ teatrą
- ☐ kiną
- ☐ koncertus
- ☐ keliones
- ☐ užsiėmimus gamtoje
- ☐ dalyvauti kursuose
- ☐ skaityti
- ☐ diskutuoti
- ☐ klausytis kitų

7. Kaip mėgstate mokytis?

☐ **vienas (-a):**

- ☐ nuotoliniu būdu
 - ☐ skaitant
 - ☐ televizijos, radijo, CD pagalba, internetu
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

☐ **kartu su kitais žmonėmis:**

- ☐ kursuose / mokymuose
 - ☐ dalyvaujant įvairiose organizacijose (senjorų sąjungose ir pan.)
 - ☐ darbe
 - ☐ savišvietos būreliuose
 - ☐ įvairiuose klubuose
 - ☐ su grupe ar draugais
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

8. Kada mokotės?:

- ☐ per atostogas
- ☐ savaitgalį
- ☐ vakare
- ☐ dienos metu

9. Mėgstate mokytis:

- ☐ darbo vietoje
 - ☐ namie
 - ☐ mokykloje
 - ☐ kitur
- (įrašykite) _____

10. Norėtumėte mokytis apie (pažymėkite daugiausia 3 variantus):

- ☐ kalbas
 - ☐ estetinius dalykus ir amatus/rankų darbus
 - ☐ humanitarinius mokslus, filosofiją ir etiką
 - ☐ socialinius mokslus
 - ☐ vadybą ir organizavimą
 - ☐ verslą ir kompiuterines technologijas
 - ☐ sveikatą, visuomenę ir sportą
 - ☐ transportą ir komunikaciją
 - ☐ mokslo, pramonės ir technikos dalykus
 - ☐ gamtos išteklių vadybą, ekologiją, aplinkos apsaugą ir poilsį gamtoje
 - ☐ prekes ir paslaugas
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

11. Dažniausiai apie kursus / mokymus Jūs sužinote iš:

- ☐ skelbimų laikraštyje
- ☐ skelbimų radijuje/televizijoje
- ☐ skelbimų / pristatymų darbo vietoje
- ☐ draugų

- ☐ interneto
 - ☐ plakatų
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

12. Kada paskutinį kartą dalyvavote kursuose / mokymuose?

- ☐ mažiau nei prieš 12 mėnesių
- ☐ prieš 1-3 metus
- ☐ daugiau nei prieš 3 metus

13. Ar ketinate dar dalyvauti kursuose / mokymuose?

- ☐ taip (jei pasirinkote šį variantą, pereikite prie 15 klausimo)
- ☐ ne (jei pasirinkote šį variantą, pereikite prie 14 klausimo)

14. Kaip manote, kokios yra pagrindinės kliūtys dalyvauti kursuose / mokymuose?

Pasirinkite 3 priežastis ir sužymėkite 1, 2 ir 3. Numeriu 1 pažymėta kliūtis yra pati svarbiausia.

- ☐ neturiu laiko
 - ☐ per brangu
 - ☐ man neįdomu / nieko naudingo negaunu iš mokymų
 - ☐ mano gyvenamojoje vietovėje nėra organizuojama daug kursų / mokymų
 - ☐ esu per senas(-a) mokytis
 - ☐ neigiamas mano bendradarbių/ darbdavių/ šeimos požiūris
 - ☐ sudėtinga nuvykti iki kursų / mokymų organizavimo vietos
 - ☐ neturiu informacijos apie kursus / mokymus
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

15. Kaip manote, kokia pagrindinė paskata lankyti kursus / mokymus?

Pasirinkite 3 variantus ir pažymėkite 1, 2 ir 3. Numeriu 1 pažymėta paskata pati svarbiausia.

- ☐ galiu lankyti kursus / mokymus darbo valandomis
 - ☐ gausiu didesnę atlyginimą užbaigęs tam tikrus kursus / mokymus
 - ☐ kursai / mokymai yra nemokami / pigūs
 - ☐ gaunu dalyvavimo kursuose / mokymuose pažymėjimą
 - ☐ kursai / mokymai man naudingi
 - ☐ kursai / mokymai man įdomūs
 - ☐ didelis bendradarbių/ darbdavių / šeimos palaikymas
 - ☐ galimybė susipažinti su tais pačiais dalykais besidominčiais žmonėmis
 - ☐ kita
- (įrašykite) _____

Dėkojame už atsakymus!